

פ ר ט י - כ ל

ישיבת ועדת השרים לענייני בטחון

ג' בחשון תשכ"ח - 6.11.67

נכחו השרים: ל. אשכול - יו"ר
י. אלון
ז. ארן
מ. בגין
י. ברזילי
י. גלילי
מ. דיין
ז. ורהפטיג
י. ספיר
מ. קול
ח.מ. שפירא
י.ש. שפירא
א. עשון

נעדרו השרים: א. אבן (בחו"ל)
פ. ספיר

רב-אלוף י. רבין - הרמטכ"ל
אלוף א. יריב - ראש אמ"ן
אל"מ מ. חרסינה - משרד הבטחון
י. עוזאי - מזכירת הממשלה
י. הרצוג - המנהל הכללי של משרד ראש-הממשלה
א. לוריא - מ"מ המנהל הכללי של משרד החוץ

סדר היום: ב/15. שאלות
ב/16. המצב בגבול סוריה
ב/17. המצב בגבול ירדן
ב/18. סלילת כביש מעין-גדי לפשחה
עמ' 2
עמ' 2
עמ' 9
עמ' 35

ב/15. שאלות

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני פותח את הישיבה. סדר היום שלנו עמוס מאוד.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

קראתי על כך שסגן-הרמטכ"ל נתמנה לבדוק את פרשת טיבוע המשחתת "אילת". הייתי מבקש לדעת האם הדו"ח הושלם ומתי יוגש?

שר הבטחון מ. דיין:

שר הפנים שאל באחת הישיבות של הממשלה על ענין זה. הרמטכ"ל מינה את סגנו לחקור את הדבר, וסגן הרמטכ"ל מסר את הדין וחשבון לרמטכ"ל. לפי בקשתו של שר הפנים וגם של שרים אחרים, ביקשתי מהרמטכ"ל להוסיף את הערותיו לדין וחשבון. הדין וחשבון הזה הוגש, ואני אמסור אותו. לפי החלטת ראש הממשלה, לממשלה או לוועדת השרים לענייני בטחון.

ב/16. המצב בגבול סוריה

שר הבטחון מ. דיין:

אני מציע שנעסוק היום בשני דברים: דיון על המערך הסורי - ועל כך דובר אתמול בקצרה בישיבת הממשלה, דבר שני - הנעשה בגבול ירדן, ובעיקר בגיזרה של עמק בית-שאן, ובעקבות זה נביא גם הצעות מעשיות.

בענין המערך הצבאי של מצרים, דיברנו לעתים תכופות יותר, ואני מציע שהפעם הרמטכ"ל וראש אמ"ן יציגו את מצב הדברים שם, ואבקש את הרמטכ"ל להציע גם הצעות לפעולות שם. ואני מבקש שדברים אלה ייחשבו כסקירת שר הבטחון.

ראש אגף המודיעין א. יריב:

אני מבין שאנחנו מדברים, ראשית כל, על סוריה. הצבא הסורי, כמו יתר צבאות ערב, עבר תהליך-שיקום די מזורז ודי מואץ. אם יורשה לי להוסיף כאן הערה כללית, נדמה לי שבאוגוסט הצגתי בפניכם את ההתפתחויות הצבאיות, והצבעתי על כך שמבחינה מספרית יש התפתחות די רצינית בצבאות-ערב, וביחוד במצרים. אז דיברתי, בין היתר, על שלוש דיביזיות לאורך תעלת סואץ. התהליך הזה נמשך בכל צבאות-ערב, וגם בצבא הסורי.

הצבא הסורי כולל היום 13 חטיבות חיל רגלים, שמהן

3 הן במילואים. סך הכל, יש להם היום 10 חטיבות חי"ר מגויסות; 2 חטיבות שריון ועוד חטיבה אחת ממוכנת. כן יש ידיעה על כך שהם מתוכננים להקים חטיבת שריון נוספת.

מבחינת הכלים זה אומר שהיום יש לסורים כ-450

טנקים. הם גמרו את המלחמה ב-10-11 ביוני עם 300 טנקים, ואנחנו מעריכים שהם קיבלו, בינתיים, בין 100 ל-150 טנקים. אם ירצו להקים עוד חטיבת טנקים, יצטרכו לקבל טנקים נוספים, ויש ידיעה כאילו הם עומדים לקבל אותם. זה מבחינת סדר הכוחות של צבא היבשה הסורי.

הבעיה השניה היא היערכותם של הכוחות האלה. בהיערכות הזאת חלו מספר התפתחויות. כאשר בשלב הראשון הם החזיקו לאורך קו הפסקת האש (תיאור על המפה) כוחות גדולים במספר אמנם, אבל כוחות קלים בטיבם: יחידות קומנדו, צנחנים, יחידות פלשתינאיות, ומשמר לאומי עם טנקים וארטילריה, ומאחוריהם התחילו לארגן מערך ביצועי בין קו הפסקת האש ובין דמשק.

בינתיים חלה התפתחות נוספת במצב, והיום, לאחר מספר גיחות לתצלומי אוויר, ואנחנו נמצאים עדיין בשלב בדיקת התצלומים של הגיחה האחרונה - מתברר שהכוחות שהיו לאורך קו הפסקת האש עדיין נמצאים שם, אבל מאחורי כוחות אלה נמצאים לפחות 4 חטיבות של חיל רגלים. עוד אינני רוצה לקבוע סופית את המספרים, מאחר והדבר עוד דורש בדיקה, כי יש ויכוח בין מפענחי התצלומים.

אפשר להניח, שנוסף לכוחות שהיו בקו הפסקת האש, יש מאחוריהם 4 - 5 חטיבות חי"ר, חטיבת שריון ובסך הכל 200 טנקים; ובשטח שבין קו הפסקת האש ועד דמשק, נמצא החלק הנותר של הצבא עם עוד שתי חטיבות רגלים ועוד כ-150 טנקים.

כלומר, בשטח הזה (תיאור על המפה) באזור שעד דמשק, יש עוד חטיבת שריון, 3 חטיבות חיל רגלים וכוח מאותר של קומנדו וקטיושות שנמצאים על הציר של דמשק - בירות, כדי להגן על הציר הזה. וכל זה מלווה בפעולת ההתבצרות בקו הזה; בקו הפסקת האש יש מוצבים יותר קלים, אבל מכאן (תיאור על המפה) הולך ומתפתח קו הביצורים שלהם, שהוא בין הר-חברון לבין הלג'ה הגדולה. יש לג'ה גדולה ולג'ה קטנה, שהוא שטח עצום של אבני לבה.

כאן אפשר להגיד שיש קו הגנה ראשון קיצוני עם חטיבות; קו הגנה שני ואחר כך קו הגנה עד דמשק ממש.

שר הבטחון מ. דיין:

כמה טנקים היו בקו הזה ב-5.6?

ראש אגף המודיעין א. יריב:

ה-300 טנקים היו בקו הזה, אבל זו לא רק שאלה של מספר, זו גם שאלה של טיב. עכשיו יש להם יותר T-54 ו-T-55, ופחות T-34. אין ספק שהם השלימו את מספר הטנקים הזה. יש להם כמעט אותו מספר שריון כמו ב-5.6.

שר הבטחון מ. דיין:

ובאיכות יותר טובה על ידי זה שהחליפו T-34

ל-T-54.

הרמטכ"ל י. רבין:

זה לא רק עניין של החלפת ה-T-34, אלא שגם כל

הפנצרים הלכו.

ראש אגף המודיעין א. יריב:

אז היה להם כ-40% נשק מסוג ב', ועכשיו אני חושב שזה מגיע ל-20% נשק מסוג ב' ו-80% נשק מסוג א'.

שר הבטחון מ. דיין:

זאת אומרת שמספר הטנקים הוחזר כולו, ונוסף לזה האיכות עלתה ברובה מסוג ב' לסוג א'.

ראש אגף המודיעין א. יריב:

כל הכוחות האלה מאורגנים בשלוש דיביזיות. דיביזיה מס. 5 מפקדת על הקו הקדמי; דיביזיה מס. 7 - על הקו השני, והדיביזיה מס. 3 מפקדת על הכוחות שמגינים על דמשק.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

כמה זה דיביזיה?

ראש אגף המודיעין א. יריב:

זה שונה, זה יכול להיות בין 10,000 ל-17,000 איש. הדיביזיה הסורית דומה קצת לאוגדות שלנו.

השר מ. בגין:

אפשר לשמוע משהו על ג'בל אל-דרוז?

ראש אגף המודיעין א. יריב:

אין שוב דבר מיוחד על ג'בל אל-דרוז שאני יכול להצביע עליו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני חוזר על דבר שכבר אמרתי לא פעם, שנדמה לי כי את כל הקו המאזינו הסורי הזה היה צריך להקדים ולהרוס אותו מצד השטח שלנו.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

מה אנחנו עושים למען להתבצר שם במקום?

שר הבטחון מ. דיין:

אני מציע שקודם כל הרמטכ"ל יוסיף פרטים על משמעות המערך הסורי והכוחות שלנו.

הרמטכ"ל י. רבין:

אין ספק שההתפתחות שציין ראש אמ"ן היא התפתחות שמבליטה את ההתחזקות והרגשת ההתחזקות של הצבא הסורי עצמו. כאשר הוא הרגיש את עצמו חזק, הוא החזיק את הכוחות יותר בעומק, היום הוא מחזיק אותם בקו הקדמי יותר. לא אתפלא אם נעמוד בעתיד הקרוב לפני התגברות נוספת של הכוחות בקו הקדמי (תיאור על המפה). סימן ראשון לכך ראינו שלשום, כאשר הם החליטו לקדם מוצב חדש בשטח ההפקר, ובעקבות כניסתם זו התפתחה תקרית קטנה. זה היה בשבת אחר הצהריים.

ביסודו נראה המערך הזה כמערך הגנתי, אם כי לגבי הסורים אפשר להגיד שחוקי ההגיון שלנו אינם חלים עליהם.

לגבי המערך שלנו, זה לא נעים לומר, אבל ברור שמבחינה מספרית הוא יראה קטן מאוד, והוא באמת קטן. אנחנו מחזיקים בכל הגיזרה הזאת שלושה גדודי חיל רגלים, וכרגע יש שם שתי פלוגות טנקים עם 28 טנקים, שלא כולם מאוישים בצוותים בגלל הכוונות בעמק הירדן, ויש שם גדוד ארטילרי אחד. קשה לי להניח שהסורים יפעלו באופן עצמאי, אבל אם הם יחליטו לפעול עצמאית, ללא קשר עם פעולה צבאית מתואמת של מדינה ערבית אחרת, אם בזכות העוצמה האווירית, גם אם הם יפתיעו אותנו, אינני חושב שהם יגיעו להישגים של ממש, אם נצליח להתבצר יותר

טוב ממה שאנחנו מבוצרים שם כעת. כיום ההתבצרות הדרושה אינה מתבצעת, בין היתר בגלל חוסר תקציב. יש מקום להרוס את הביצורים הסוריים, כפי שהעיר כאן ראש הממשלה, אבל גם זה יעלה כסף, ואז אני מעדיף להשקיע את הכסף הזה בהגברת הביצורים שלנו.

הכוח בכלל איננו רק זה שנמצא על הקרקע, אלא צירוף של כוח הקרקע עם כוח אוויר, ואם סוריה לבדה תצא למלחמה אתנו, לפי דעתי, אנחנו מסוגלים לעמוד בזה.

שר המשטרה א. ששון:

מה מצב חיל האוויר הסורי?

הרמטכ"ל י. רבין:

הם חזרו למאה אחוז, יש להם כ-80 - 90 מטוסי קרב.

ראש אגף המודיעין א. יריב:

לסוריה יש שוב מאה מטוסים.

הרמטכ"ל י. רבין:

אין ספק שהיה יותר טוב אילו היו לנו שם יותר טנקים. גם אין לנו שם מספיק חיל רגלים, ואז השאלה היא לגייס מילואים בהיקף הרבה יותר גדול.

השר מ. בגין:

אני מבין שהטנקים עצמם ישנם, אבל צריך לגייס

יותר כח אדם.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

המטוסים הסוריים הם מסוג טוב, כמו "מיג 21"?

הרמטכ"ל י. רבין:

כן.

שר הבטחון מ. דיין:

אני רוצה להעיר לשאלה הזאת של הערכת מצבנו בחזית הסורית ולהוסיף כמה הערות לדברים שנאמרו כאן.

ברור שלסורים ישנה התעצמות בכלים ובציוד. מבחינה כמותית הם כמעט חזרו למצב הקודם, מבחינה איכותית - זה בוודאי שופר, ושיפור ניכר מאוד, כי אחוז הכלים של סוג ב' ו-ג' הוא נמוך, כמו טנק T-34, והם הגיעו כמעט בכולם לסוג א'.

מבחינת הציוד ודאי שסוריה התחזקה, אם כי אני מסופק אם הם היום יותר חזקים, או אפילו באותו כוח לחימה כפי שהם היו ב-5 ביוני. אני חושב שפחות. השאלה היא לא רק מספר האנשים שנהרגו שם, אלא מפלה בקרב ושיבוש היחידות. גם כאשר יש להם היום כל אותם הכלים והעוצמה, יכולת הלחימה שלהם, בהשוואה לזו של ה-5 ביוני, לדעתי עוד נופלת, כי מפלה בקרב היא בכל זאת מפלה.

לדעתי, השאלה כאן מורכבת: האם ההימצאות שלנו בקו החדש, והקו החדש לנו יותר טוב, הוא יותר חזק מבחינתנו או יותר חלש? האם הקו הזה מוסיף לעוצמתנו בהשוואה לסורים או לא? מבחינת ההגנה הכוללת על ישראל הקודמת, ודאי שזו תוספת עצומה שאנחנו על הרמה, על זה אין ויכוח. אם לומר באופן יותר קונקרטי, אם מחר תהיה התנגשות והם יתקפו את כוחותינו, אם אנחנו נצטרך להתקוף את כוחותיהם, ודאי שיהיה לנו הרבה יותר קל לפרוץ אותם ולהגיע לדמשק, מאשר לעלות על הרמה במצבה הקודם והביצורים שהיו להם שם קודם. אבל אפשר לומר גם להיפך, כי מבחינת הקו הפיסי הקודם שלנו, כאשר היו צריכים לעבור את הירדן, הירדן היה גם מיכשול רציני בשבילם, וגם הקל בהרבה על קו ההגנה שלנו על צירים בודדים. איני מוכן לומר בבטחון, שאם הם יתקפו את המערך החדש שלנו, יהיה להם יותר קשה לפרוץ אותו עד הירדן, מאשר היה להם בשעתו כדי להגיע למטה. אין יותר ירדן באמצע, הכוחות נמצאים במישור אחד מול השני.

בשעתו, כאשר סגרנו את גשר בנות-יעקב, זו היתה סגירה בשביל השריון. מבחינת הגנת ישראל זה שיפור עצום, אבל מבחינת הבקעת הקו של קו מול קו, אנחנו נמצאים במקום ללא איזשהו מכשול טיבעי באמצע.

בעבר היה עוד דבר שאולי ראש אמ"ן יכול היה לתת על זה פרטים יותר מפורטים. בפני הסורים עמדה תמיד השאלה של החזקת כוחות להגנה על דמשק כנגד מהפכות וחתימות פנימיות. עיני החטיבה המשוריינת היו נשואות תמיד לדמשק. או נגד מהפכה או בשביל לעשות מהפכה. אינני יודע אם היום קיימת אותה מסורת.

ראש אגף המודיעין א. יריב:

אותה מסורת.

שר הבטחון מ. דיין:

בפני הצבא העיראקי עומדת גם כן אותה שאלה, של שמירה נגד מהפכה פנימית ברבת עמון ושמירה על הצבא הירדני, ולא רק כנגד צבא ישראל, וגם לכך צריך לשים לב.

אני מסכים בהחלט עם דברי הרמטכ"ל, שהסורים לא יעשו בתקופה הקרובה פעולה עצמאית בקנה-מידה גודל. אבל אם תהיה תקרית רצינית עם המצרים, או פעולה מקומית מוגבלת, שהמצרים יפתחו בה כדי להרחיק אותנו מתעלת סואץ, אין לי שום ספק שהסורים ישתפו פעולה, ובאותו זמן יפתחו בהתקפה עלינו. יש להם היום מידה מספקת של עוצמה כדי לעשות זאת. פירוש הדבר, שאם תתפתח התלקחות מסוימת בגיזרה המצרית, אנחנו צריכים בהחלט להביא בחשבון גם פעולה מקבילה בגזרה הסורית.

והדבר האחרון, השאלה היא באיזו מידה ברית-המועצות מחזקת אותם בנשק, שאנחנו קוראים לו יותר "סופיטיקייט". של טילים או דברים דומים, או רק על ידי החלפת טנקים לסוג יותר טוב. אין ספק שבצבא המצרי יש מגמה להגברת הנשק היותר מורכב כמו טילים, נשק אלקטרוני וכדומה, והשאלה אם זה חל על הצבא הסורי.

ראש אגף המודיעין א. יריב:

בינתיים לא.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נשאלה כאן שאלה על מצב הביצורים שלנו ואם הכוונה להתחפרויות. הרמטכ"ל אמר שאין תקציב, אבל אני לא תמיד מתרגש מדבר זה. כאן אני רוצה להעיר: כ-15 - 20 אלף איש עובדים אצלנו ביעור - ואני יודע שלא כל מי שעובד ביעור מתאים לחפירת תעלות - גם אם יעור זה דבר טוב, נדמה לי שזה לא ניצול

הולם ומתאים של כוח האדם בימינו אלה. גם חפירת תעלות לא תמיד נעשית במכונות. כמו שאפשר ללמד ולהדריך אנשים כאלה, שעובדים ביעור, לעבוד בבתי חרושת כדי להגביר את היצור התעשייתי, אפשר אולי חלק מהם להפנות לעבודת הביצורים. עובדה היא, שמתוך 20 - 25 אלף איש, יש רבים שעובדים בעבודות יזומות ואפשר היה לנצל זאת לחפירות ולביצורים.

דבר שני, אינני יודע מדוע צריך להשאיר להם את התעלות שלהם בקו המז'ינו הזה, ודאי שיכולה להיות פריצה, ולדעתי הרבה יותר קל ופשוט להרוס מאשר לבנות.

השר מ. בגין:

הייתי מציע שבקו הסורי נגביר את כוח הטנקים, ואם יש צורך בשביל זה לגייס מספר מסויים של מילואים, אני מציע שהוועדה הזאת תמליץ על כך. אני סבור שלהלכה צריך לקחת בחשבון כל יום אפשרות של התלקחות, אם בדרום ואם במקום אחר, שבעקבותיה תתלקח התפתחות גם בצפון. מערך השריון שלנו באזור זה לעומת הכוחות הסוריים נראה לי דל. נדמה לי, שאפשר לעשות רוטציה בגיוס המילואים לזמן מסויים.

אשר לביצורים - אני מבקש לשכנע את ראש הממשלה שלא צריך להרוס את הביצורים הסוריים בגלל שני טעמים:

ראשית, צריך להוסיף ולהראות לעולם מה שהם עשו שם, ואיך אנשי הישובים שלנו עמדו. שנית, שאלפי ורכבות אנשים שבאים לישראל מכל קצות חבל מתרשמים מאוד ממה שהסורים היו מוכנים לעשות, הם לא עיבדו את הקרקעות בשטח הזה, לא עבדו, אבל הקימו שם מחנה צבא גדול וביצורים ענקיים.

הסיבה השניה היא פוליטית - הריסת הביצורים עלולה להתפרש כאילו זה לא רצוי לנו, כאילו אנחנו מתוכננים לעזוב ולכן אנחנו הורסים את הביצורים הסוריים למען מנוע מהסורים אפשרות לחזור. כאשר עומדים לעזוב מקום - הורסים. אני חושב שמוטב להשאיר אותם ולחשוב על התקציב הדרוש לביצורים המופנים מול פני האוייב.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אם מדובר על גיוס נוסף של מילואים, נדמה לי שאין טעם שנדבר כאן לחוד על סוריה, צריך לדעת מה המצב מבחינה זו בירדן, ואז נדון על הכל יחד.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אנו נשמע גם את הדברים על ירדן.

שר המשטרה א. ששון:

לפי מה שמסר ראש אמ"ן, מרוכזים 450 טנקים בשטח שבין קו הפסקת האש ועד דמשק. לפי זה יש להם 100 טנקים יותר ממה שהיו להם ב-5 ביוני?

ראש אגף המודיעין א. יריב:

לא, המדובר הוא בחשוואה ל-10 ביוני, עם סיום

המלחמה.

שר המשטרה א. ששון:

האם הם הספיקו במשך שלושה-ארבעה חודשים אלה לאייש את צוותות הטנקים כדי להפעיל אותם?

ראש אגף המודיעין א. יריב:

אני מניח שהם הצליחו לאייש אותם ברובם, אבל מה רמת הצוות - זו כבר שאלה אחרת.

שר הבריאות י. ברזילי:

אני מצטרף להערת השר ארן, שנקיים דיון כולל, אבל במסגרת הסקירה שנמסרה, אני רוצה לשאול: שמענו שיש לנו עכשיו טנקים, אבל חסרים אנשים, כי הם אינם מגויסים. אם אנחנו מגייסים אותם ומביאים אותם לשם, אין ספק שזה מהווה גורם מרתיע לגבי סוריה, אבל מצד שני, האם זה איננו מהווה גורם שיוסיף לסורים טנקים נוספים? כלומר, ברגע שאנחנו מגדילים את המערך שלנו בקו הסורי, האם זה לא ישמש להם תואנה לדרוש יותר כלים ולהגביר את כוחם? האם לאור הנסיון שלנו לא צריכים לצפות לדבר כזה? מתוך כך אולי היה יותר כדאי להחזיק את הכוח שלנו ברזרבה.

לא נראים לי הספיקות והפיקפוקים של השר בגין לגבי הריסת הביצורים. אם יש בעיה של עדיפות של הוצאה גדולה מאוד שכדאי להשקיע אותה במקום דבר אחר שבשבילו אין תקציב, זה ענין אחר. אבל לא זו השאלה, בשביל להראות את הביצורים למבקרים אפשר להחזיק אותם עוד חצי שנה. מדובר על המערך כולו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אחרי השאלות האלו, נדמה לי שנוכל להיענות לבקשת שר החינוך, ואחרי שנשמע על המצב בגזרות האחרות, נדון ונגיע לסיכומים.

שר הבטחון מ. דיין:

הייתי מציע שאולי נקיים ישיבה מיוחדת שבה נעסוק בנושא הזה של מערך כוחות האויב ומערך הכוחות שלנו, והבעיות הקשורות בגיוס מילואים, מספר המילואים ותכניות האימונים. הגענו כאן לנושא הזה בדלת האחורית, ומוטב להקדיש לו דיון מיוחד.

בפעם הקודמת דיברנו על המערך המצרי והיום על המערך הסורי והירדני, ואנחנו צריכים לדון על המערך שלנו. אני מציע שהפעם נסתפק בהארת החזית הסורית בהמשך למה שמענו בפעם הקודמת על החזית המצרית. נעבור עכשיו לגיזרה הירדנית, ולענין זה של מספר האנשים המגויסים במילואים, שקשור בתכנית השלמה, ויש לו השלכות על תכנית האימונים וכו', נקדיש ישיבה מיוחדת.

השר י. ספיר:

האם הבינותי נכון, שמבחינה טופוגרפית היום אין לנו שום פתרון לגבי הרמה? הפיתוי מצד הסורים לנצל איזו הזדמנות או עילה להתגרות, כדי להחזיר אותם לעבר הירדן, זה פיתוי גדול מאוד. האם איננו צריכים לקיים דיון מיוחד על תיגבור הכוח שלנו באותו מקום? אין זה דומה למצב בסואץ, וגם לא למצב בגבול ירדן.

שר הבטחון מ. דיין:

נרון בזה באחת הישיבות.

כ/17. המצב בגבול ירדן

ראש אגף המודיעין א. יריב:

בהתעצמותו של הצבא הירדני, שאני חושב שלא חלו שינויים מרחיק לכת מאז הצגתי את הענין בחודש אוגוסט. מבחינת פרישתו של הצבא חלו שינויים לא גדולים, אבל בכל זאת יש שינויים. רובו של הצבא הירדני ערוך לאורך הגבולות (תיאור על המפה), ואנחנו רואים שהצבא הזה מאורגן בשתי דיביזיות. דיביזיה מס' 2 בצפון ודיביזיה מס' 1 בדרום, ויש עוד מרחב עצמאי של החטיבה בעקבה.

הדיביזיה השניה מורכבת מחטיבת שריון, ארבע חטיבות חיל רגלים והן החטיבות הפרושות קדימה, לאורך הגבול. שתי הדיביזיות וחטיבת השריון, שהיא לא חטיבה מלאה נמצאות לאורך הגבולות במקומות אלה (תיאור על המפה) וגדוד אחד מפורז לאורך הירדן.

בדיביזיה הראשונה יש שלוש חטיבות בקו, וגדוד טנקים אחד מחטיבת השריון מפורז לא לאורך הירדן, אלא למרגלות ההרים, כאשר כל שאר החטיבות יושבות על הצירים העיקריים (תיאור על המפה).

נוסף על כך, ישנה חטיבת המשמר המלכותי, שהיא ברמת עמון, וגם יתרתה של הדיביזיה הזאת נמצאת ברמת עמון.

על כך צריך להוסיף 20 אלף איש, כל הכוחות העיראקיים. 200 טנקים ולמעלה מ-100 תותחים שמורכבים בחטיבת השריון, ושתי חטיבות חי"ר באזור מפרק. זו חטיבה ממוכנת שיש לה גם טנקים ופה (תיאור על המפה) ישנה חטיבה סעודית שיש לה קצת טנקים וקצת ארטילריה.

זו תמונת הכוחות בירדן. החלק היותר כבד של מערך הכוחות הוא לא על הירדן עצמו, אלא בפתחי הצירים להרים ובכניסה להרים. כל הכוחות הירדניים יחד, זה 60 אלף איש, ויחד עם הכוחות העיראקיים והסעודיים יש פה למעלה מ-80 אלף איש. הדיביזיה העיראקית נמצאת בין אזור מפרק לבין רבת עמון, וחטיבה אחת בסביבות זרקה (תאור על המפה).

לירדן בלבד יש 190 טנקים, ועם הטנקים העיראקיים והסעודיים, זה קרוב ל-400 טנקים.

שר הבריאות י. ברזילי:

לעומת ה-4 ביוני יש בזה שינוי?

ראש אגף המודיעין א. יריב:

ב-4 ביוני היו לירדן בלבד 300 טנקים, בלי עיראק, כי ב-4 ביוני לא היה שם אף טנק עיראקי וגם לא סעודי.

שר הבטחון מ. דיין:

אני רוצה לבקש ממך בהמשך דברייך לגעת בשתי שאלות:

ראש אגף המודיעין א. יריב:

חל שיפור ביחסים בין ירדן לעיראק, וזו גם תוצאה משיפור כללי של היחסים בין ירדן וארצות-ערב אחרות, כתוצאה ממלחמת-ששת-הימים וכתוצאה ממצבה של ירדן. במסגרת המצב שנוצר ובמסגרת מערכות היחסים שהתפתחו בין מדינות ערב, לאחר מלחמת-ששת-הימים, קיימים בין ירדן ועיראק יחסים די תקינים, כאשר כל אחד שומר על החששות היסודיים שלו.

[REDACTED]

[REDACTED]

לכן, אנחנו יכולים לקבוע באחריות מלאה שהשלטון הירדני אינו עושה מה שהוא טוען שהוא עושה, כדי להלחם נגד המחבלים. הייתי אומר, להיפך, אני חושב שמותר לנו לקבוע שהשלטונות הירדניים מסייעים למחבלים, אבל אני לא מוכן לקבוע שזה על פי פקודה של חוסיין. אני יכול לקבוע שחוסיין אינו מטיל את כל כובד משקלו כדי להלחם נגד זה.

אנחנו יודעים עכשיו בוודאות על 40 מחבלים שפעילים באזור הזה (תיאור על המפה) והם מתבססים על מספר צירי פעולה בכמה כפרים באזור הזה (תיאור על המפה). כאשר הם פועלים בקבוצות של חמישה - שישה איש, עוברים את הגבול, פועלים וחוזרים. הגיעו אלינו אתמול ידיעות, שמהקבוצה הזאת שחיבלה במשק שדה-אליהו, אחד פצוע וארבעה נעדרים. כוחות פיקוד הצפון שנמצאים שם רדפו אחריהם, ועכשיו מחפשים את הנעדרים האלה.

כמה מלים כלליות על פעולות החבלה. מאחר שה"אל-פתח" נחלש מאוד, לאור המעצרים הרבים והצטמצמות אפשרויות הפעולה שלהם, הם העבירו את כל כובד-משקלם לאזור הזה (תיאור על המפה) בעיקר באזור חברון, והם עברו לשטחי פעולה שהם ברמה הרבה יותר פחותה מפעולות שביצעו קודם-לכן, כמו יריות על רכב שנע בכבישים, הנחת מוקשים וכדומה.

המפקדים העיקריים של ה"אל-פתח" נעצרו. ואנשי הגדה המערבית, שהם חברים ב"אל-פתח" אינם גיבורים כל כך גדולים, הם לבד אינם יכולים לפעול.

לעומת זאת, אנחנו רואים התגברות הפעולה במסגרת הארגון-לשחרור-פלשתינה, שעושה עכשיו מאמץ, כפי שעשה ה"אל-פתח" בזמנו, להחזיר אנשים שלהם במספרים גדולים לגדה המערבית, כדי להגיע לפעילות יותר רצינית. יש לנו פרטים על שטחי הפעולה שלהם, והם מתכוונים לפעילות יותר רצינית. גם הטכניקות שלהם וגם רמת-האימון היא גבוהה יותר, כפי שהכרנו אותן גם בעבר.

השר מ. בגין:

מה חלקה של סוריה בקבוצה זו של 40 המחבלים בעבר הירדן, האם הם ירדנים או סורים, או ירדנים בשליטה סורית?

ראש אגף המודיעין א. יריב:

40 אלה הם כולם פלשתינאים, חלק גדול מהם תושבי הכפרים (תאור על המפה) וחלק פליטים פלשתינאים שבאו מסוריה. ברור שמאחורי כל הפעולה עדיין עומדת סוריה.

שר הבטחון מ. דיין:

מי משלם להם משכורת?

ראש אגף המודיעין א. יריב:

את המשכורת משלם ה"אל-פתח" אשר מקבל כספים ממקורות שונים, גם ממקורות פלשתינאיים וגם ממקורות סוריים.

שר הבטחון מ. דיין:

ממשלת ירדן לא נלחמת בהם ולא נותנת להם כסף, אבל התושבים הכפריים עוזרים למחבלים בכלכלה ובדירור.

ראש הממשלה ל. אשכול:

האם אנחנו יודעים כבר את תוצאות יריות התותחים

אתמול?

הרמטכ"ל י. רבין:

אנחנו ירינו לשלוש מטרות. ירינו בתול"רים לחווה, שידוע לנו כי היא היתה אחד ממקומות הריכוז של המחבלים, אבל ירי בתול"ר, לכל היותר, עושה חורים בקירות, ואם כי זה גורם נזק, אנחנו מגדירים זאת כנזק קל. לעומת זה, אנחנו מעריכים את הנזק שנגרם לבניין במעוז חיים כנזק חמור, כי מידת הרגישות לנזקים בדרך כלל איננה זהה. הבתים בחווה לא נהרסו, אבל יש חורים גדולים.

המטרה השניה היתה מוצב פלוגתי של מספר בתים, שאותו הפגזנו בתותחים של 155 מ"מ. גם שם אינני חושב שנגרם נזק רציני. אלה בדרך כלל בתי חימר ולא מבנים מפוארים. עוד אין לנו ידיעה על הנזק שנגרם למוצב, יש לנו ידיעה על חייל ירדני פצוע.

המטרה השלישית היתה עמדות התותחים שלהם שירו על התותחים שלנו, גם כאן עוד אין דיווח על התוצאות. אינני מאמין שבארטילריה אפשר לגרום נזק רציני לעמדת תותחים. המטרה העיקרית בכל המקרה היא בעיקר לשתק את האש.

שר הבטחון מ. דיין:

אני מציע שנשמע מהרמטכ"ל על החלק השני של הפעילות שלנו, והתיגבור שלנו גם לגבי פעולה וגם לגבי הגברת השמירה.

הרמטכ"ל י. רבין:

כפי שציין ראש אמ"ן, ההיערכות הירדנית הבסיסית היא להגנה בפני התקפה ישראלית, ולכן המערך הזה כפי שתארתי אותו קודם לכן. לא היה שוני מהותי בהיערכות פרט לדבר אחד, שאולי מבחינת גודל הכוח הכללי אינו משנה, והוא הוזכר על ידי ראש אמ"ן. לאור התפתחות התקריות לאורך הקו הירדני, הם הזיזו כוחות, בסך הכל מבחינה מלחמתית הכוחות אינם גדולים: שני גדודי טנקים ועוד תיגבור על מספר פלוגות, שאינן מיועדות למנוע חדירת ה"אל-פתח" לשטח שלנו, אלא זה

מיועד בעיקר במקרה של תקרית שתפתח כתוצאה מפעולה חבלנית ותגובה שלנו, ואז תהיה להם אפשרות יותר טובה לפעול נגדנו, משהיתה להם לפני זה. כלומר, השוני בהיערכות והזזת הטנקים קדימה והזזת כוחות פה ושם, אינו מיועד למלחמה ב"אל-פתח", אלא לפעולה במקרה של תוצאה מפעולות "אל-פתח".

ערב יום הכיפורים, או כמה ימים לפני יום-כיפור, כאשר דנו בהקשר מסויים על פעולה, עוד לא היה צבא באזור תל-אל-ארבעין, ועכשיו יש שם מחלקה, ובקרבנות אותו מקום נמצאים גם מוצבים עם ששה טנקים. אין זה כוח גדול מבחינה מלחמתית, אבל זהו כוח לתגובה מיידית על פעולה מוגבלת, שאי אפשר להתעלם ממנה.

כך, שהשוני הוא בהיערכות, ולא בכמות, אבל יש לזה משמעות לגבי תקריות קטנות.

בגיזרה שאנחנו עוסקים בה כעת, בקו טירת צבי - צפונה (תאור על המפה) - ואין זה אומר שאין חדירות דרומה מטירת צבי - גם שם נמשכת הפעילות נגד חדירות, אבל בקטע זה מטרות החדירה הן במרחק כזה, שבליה אחד אפשר לחדור, לבצע פעולה חבלנית באזור מאוכלס ולצאת בחזרה.

בתחום הראשון, במה שקשור לשמירה של היישובים, עשינו את הפעולות הבאות: חיזוק הגידור, הגברת התאורה, ארגון והגברת השמירה על ידי תושבי המקום מצד אחד, ועל ידי תוספת אנשי מילואים לשמירה מצד שני. אם אינני טועה, גייסו כ-80 - 100 אנשי מילואים נוספים למטרת השמירה בתוך היישובים.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

זו תוספת איכותית או כמותית?

הרמטכ"ל י. רבין:

תוספת כמותית, כי אנשי המשקים עצמם שומרים יותר טוב, אבל יש גבול למספר האנשים שהמשק יכול להחזיק בשמירה. והוא אינו יכול לשאת בזה באופן קבוע. אנשי מילואים שמתחלפים כל שלושה שבועות יכולים לעזור בשמירה, ולכן זו בעיקר תוספת כמותית.

אנחנו חושבים שיש מקום גם כאן להגדיל את השמירה, אבל יש כאן בעיה תקציבית, שאולי נעלה אותה בהמשך הישיבה. יש גם דבר נוסף, יש קושי לקרוא לאנשי המילואים השנה, כי אנחנו לפני מלחמת-עשרת הימים ולאחריה הגענו למצב שאנשי המילואים נתנו במוצק לא פחות מ-60 ימי שירות, ורבים, רבים הרבה יותר מזה. הרבה עשרות אלפים של אנשי מילואים נתנו יותר מ-60 יום. יש גבול לימים שאפשר לקרוא לשירות המילואים באופן קבוע. אני מדבר על המסגרת השנתית, נוכח המעמסה שהוטלה על המילואים מאז 31 במרס 1967.

השר י. ספיר:

האם החורף מכביד יותר על השומרים או על המחבלים?

הרמטכ"ל י. רבין:

הוא מכביד יותר על הצד הפסיבי, כלומר, השומרים במשק. ראשית כל, הלילה הרבה יותר ארוך, ושנית, אף פעם לא יודעים מניין תבוא הצרה. החורף מכביד יותר עלינו מבחינת השמירה.

דבר שני שעשינו, דאגנו שלאנשי היישובים בבתיים קיצוניים, או אלה שיושבים במקומות מרוחקים, יהיה להם יותר נשק. עד עכשיו כבר חילקנו מעל למיכסת הנשק שהיה במשקים לכמה מהיישובים בגיזרה הנדונה (תיאור על המפה). הוצאנו 600 תתי-מקלעים נוספים, ואם יהיה צורך - ניתן יותר.

האנשים הגרים בבתי הקיצוניים אינם צריכים ללכת עם רובים, זה היום כבר לא מודרני ולא אפקטיבי, אבל ברור שמידת היעילות של השימוש בנשק מותנית בהחזקת הנשק על ידי אנשי המקום.

כן ניתנה הוראה לבדוק את מערכות ההתרעה האלקטרוניות, כי באחד הישובים שבהם היתה חדירת מחבלים לפני כמה לילות, התברר שמערכת ההתרעה היתה מקולקלת.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

מה ביחס לכלבי שמירה?

הרמטכ"ל י. רבין:

אנחנו מוכנים לתת כלבי שמירה לכל משק שיבקש, אבל זה דבר שמחייב אנשים שיטפלו בהם. זה צריך להיות איש מיוחד עם רצון לטפל בכלבי השמירה. אנחנו יודעים שבמשק אחד, כאשר המחבלים ניסו להתקרב, הכלבים נתנו התרעה. אנחנו מנסים לטפח עניין כלבי השמירה, בעיקר דרך משמר הגבול. אין זה עניין שבו אפשר לתת פקודה, במידה ויש איש שמוכן להתמסר לזה, אנחנו מוכנים לתת כלבי שמירה.

בקטע הזה (תאור על המפה) יש עכשיו, בממוצע, כ-50 מארבים בכל לילה. גם בעניין זה היו תקופות שונות. היו תקופות שהמארב היה במקום שבע שעות, היה יוצא עם רדת החשיכה, בשעה 05:30 - 06:00 ונשאר עד 01:30 אחר חצות, אבל כנראה שמדי פעם המחבלים היו מבחינים בזה וחלק מהפעולות בוצעו בין השעה 01:30 אחר חצות לבין אור הבוקר. עכשיו יש פקודה לגדיל את שעות המארב מ-06:00 בערב עד 04:30 לפנות בוקר. אלה בעיקר יחידות מילואים שלנו, שלילה, לילה יוצאות למארבים, או פלוגות שהצבא הסדיר מקצה למטרה זו. נניח שנכפיל את מספר המארבים ונגיע ל-100 מארבים כל לילה, פירושו 500 - 600 חיילים, זה עשר פלוגות בכל לילה. ונניח אפילו שאנחנו צריכים לאתר את השטח, והגיזרה שבה צריך לשים מארבים, לא תעלה על 30 - 40 קילומטר, צריך לזכור שהקו כאן הוא לא בדיוק קו אווירי ישר, יש פה הקו על הירדן ובהתאם לכך מציבים מארבים, וזה לא יכול להיות בקו ישר. גם אז יש מרחק של 300 - 400 מטר בין מארב למארב. אבל כפי שאמרתי, אין לנו הכוחות האלה, ועכשיו יש לנו רק מחצית מספר המארבים. המארבים בנויים יותר לפי הצירים ולפי אינפורמציה שאנחנו מקבלים. בשלב זה אינני יכול להגיד שהיו לנו הישגים גדולים.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

הזכרת קודם את הבעיה של הבתים הקיצוניים.

הרמטכ"ל י. רבין:

אמרתי שאנחנו נותנים לאלה יותר נשק, ואנחנו משתמשים שם בכל מיני אמצעים שיש בידנו, אנפרא-אדום וכדומה. בינתיים לא השגנו תוצאות טובות. כל האמצעים האלה זה עניין של כמות אחרת, ואולי גם של ארגון אחר, אם בכלל זה ניתן. לעתים רחוקות יש לנו ידיעות מדויקות, שהנה בדיוק בדרך זו יעברו. אם זה מודיעין, זה לרוב איש החוליה, ואין לו עצמו עניין לתת לנו ידיעה כזאת מראש, כי אינו בטוח שאנחנו לא נציב מארב, ואז גם הוא עלול להפגע. מרבית המבצעים כאן באים מתוך הכפרים, או שהם נשענים על בניין החווה במקום זה (תאור על המפה) ויש הבאים מחוץ לגיזרה זו.

למעשה, הבעיה שלנו פה היא היום בעיה משולבת, והיא שונה ממה שהיה לפני ה-5 ביוני, שאז השלטון באופן ברור ניסה למנוע. היום אנחנו עומדים בפני בעיה משולבת של ה"אל-פתח" ושל השלטון אשר מסייע להם בפועל, לפחות בדרגים המקומיים, במעבר ובאספקה. לכן ההבחנה היום היא בין הפגיעה באנשי

ה"פתח", או אובייקטים הקשורים בהם. אין בטחון שאם אנחנו עוברים את הגבול במגמה לפגוע באיש, שנצליח לתפוס אותו בבית. לכן, כפי שאמרתי קודם, ההבחנה היום בין אנשי "אל-פתח" והאובייקט של ה"אל-פתח", ובין האובייקט של השלטון, מטשטשת בהשוואה למה שהיה בעבר.

לכן, אפשרויות הפעולה הלא-פאסיבית זה מארכים, ונניח עוד שיכלולים טכנים כאלה או אחרים, חיזוק השמירה בישובים. אבל לא תמיד הדברים שאנחנו עושים מוכיחים את עצמם. נניח שהמחבלים יפסיקו לחדור למשקים וישימו מוקשים בדרכים. האזור הזה הוא אזור של קרקע מעובדת ויש שם המון דרכי עפר, גם אם אינם יכולים לחדור למשק, הם יכולים להניח מוקשים - והם עשו זאת מספר פעמים - ויש שם עשרות קילומטרים של ישובים, והפגיעה באנשים שם יכולה להיות לא על ידי מארב, אלא על ידי מוקש.

ביחס לפעולה שכנגד צריך להביא בחשבון שהיום בכל מקרה, זו הסתבכות עם הצבא הירדני, ויש שתי אפשרויות מבחינת העניין המדיני. אפשרות אחת, ביצוע פעולת תגמול שמוצגת ונראית כפעולת תגמול. כלומר, פעולה שתכליתה לעבור את קו הירדן ולפגוע באובייקטים באיתור מדויק פחות או יותר. מדויק מבחינה זו שיוודעים שזה אובייקט ממנו באים לבצע חבלות. אם זה בכפר תל-אל-ארבעין, שהוא בסיס לקבוצה גדולה שיוצאת משם למרבית פעולות החבלה, ואם זו החווה המשמשת בסיס. אלה נמצאים במרחק של 4 - 4.5 ק"מ בערך מהגבול, בקו האווירי. על החווה ירינו אפילו מתול"ר מהצד שלנו. אין אף אובייקט שאי אפשר לפגוע בו מהצד הזה של הגבול.

אם לעבור את הגבול ולפגוע באובייקטים, יש לזכור שהאובייקטים מתחלקים לשתי קבוצות. קבוצה אחת, בסיסי יציאה של המחבלים, בתי מגורים והבתים שנותנים להם סיוע. קבוצה שניה, אובייקטים צבאיים, שבאזור זה אינם רציניים. פה יש כתה ושם שתי כתות, ובמקרה טוב ביותר יש מוצב פלוגתי. אי אפשר לבוא ולומר שבתחום הקרוב יש אובייקטים צבאיים מרשימים, פרט ליחידות הצבא כשלעצמן.

האפשרות השניה, להשיג אותן המטרות על ידי פתיחת אש, שאפשר לפתח אותה בשתי וריאציות. וריאציה אחת, דוגמת זו שהיתה אתמול בבוקר, לחכות ליוזמה חבלנית שלהם, לרדוף אחרי היחידה ולפגוע בה. ואם אמנם יש נעדרים, זאת תוצאה מפעולת התגובה שלנו, וזה הביא להתפתחות של התקרית אתמול. זו הווריאציה השניה.

מעשית ישנן האפשרויות הבאות: לגלגל תקרית יזומה שתביא למשיכת אש מצד שני. נתחיל מחילופי אש שטוחת מסלול ונביא אותה לפגיעה באובייקטים אלה, ונפתח באש ארטילרית רק במידה ותבוא תשובת אש ארטילרית מצד שני.

שר התינוך והתרבות ז. ארן:

מה זה יתן? מה המטרה? התרעה או נזק ממש?

הרמטכ"ל י. רבין:

שני הדברים, התרעה שהמשך הפעילות החבלנית פה, בצורה מתמדת כזו, לא תתן מנוח בצד השני, גם לחלק האזרחי וגם לחלק הצבאי. זו מעין אזהרה: "אתם מטרידים אותנו בשיטה מסוימת, כל עוד מתבצעת פעולת הטרדה, גם אתם בצד השני לא תחיו בשקט".

שר הפנים מ.ח. שפירא:

עשינו כבר דברים כאלה, האם זה השפיע?

הרמטכ"ל י. רבין:

יתכן שפה זה עניין של משך זמן. אולי אקט חד-פעמי אינו משפיע, השאלה אם הצד השני מוכן לוותר על אפשרות חיים לאורך הבקעה כדי להמשיך לפגוע בנו. יתכן שזה יביא להתפתחות נוספת.

האפשרות הראשונה היא לגלגל תקרית המתפתחת מחילופי אש ועוברת לפגיעה במירב המטרות הצבאיות והלא צבאיות באזור על ידי אש ארטילרית ואולי אש טנקים. וכאן צריך לזכור כמובן, שפה גם אנחנו פגיעים. הם יכולים לנסות להוריד אש ארטילרית על מספר ישובים. יש להם פה (מראה על המפה) ארבע סוללות שמכסות בערך עד 7 קילומטר בתוך שטח ישראל, ויכולים להגיע אפילו עד בית שאן. כאן אנחנו יותר רגישים לפגיעה מצדם. אם הארטילרית שלהם יורדת, אנחנו יכולים לשחק אותה מן האויר, אמנם לגבי פתיחת אש יש פה ארבע סוללות, אבל אם נזכור את הבעיות שהיו לנו בגבול הסורי, זה באופן יחסי מספר קטן של קנים.

האפשרות השנייה, לפגוע בהם על ידי מעבר הגבול עד סמוע, ולעבור עם שריון במשך היום. לפי דעתי, מבחינה צבאית זה יותר בטוח ופחות אבידות, אבל כמובן עם מהומה פוליטית יותר גדולה. אפשר לעשות אותו הדבר על ידי כוח רגלי בלילה, וגם אז זו בעיה של 200 - 250 איש.

היתה פעם אפשרות רביעית, להחדיר חוליות קטנות עד לבסיסי ה"אל-פתח", כדי לפגוע בבתים הקיצוניים. אני חושב שהשיטה הזאת היום, בשינויי ההיערכות שלהם, היא שיטה לא מתאימה לנו. ראשית, חוליה שלנו נתקלת בחוליה שלהם של ששה איש, מצבנו לא טוב; שנית, נדמה לי שזה לא ישיג את האפקט הדרוש, ואין גם בטחון שאם יגיעו לבית החבלן, אם ימצאו אותו בבית. היום נראית לי שיטה זו פחות, ונראה לי יותר, שהדרך לתגובה היא הדרך של גלגול התקרית לתקרית אש עם כוננות אווירית, שלפי דעתי יש לנו. אינני בטוח שלא יפול אף פגז על ישוב, אבל אני בטוח שניתן לשחק את האש הארטילרית מצד ירדן מן האויר.

שר הבטחון מ. דיין:

המצב הוא, שהמקום היחיד בארץ היום, ששם יש פעילות נמרצת של ה"אל-פתח", זה עמק הירדן ועמק בית שאן, הרבה יותר אפילו מאשר בגיזרה המערבית שהיא בידינו. ושם יש ישובים ערביים. בתקופה האחרונה עוברות קבוצות מחבלים את הירדן בממוצע של שלוש-ארבע פעמים בשבוע, נכנסים לתוך משקים במגמה של הגברת הפעילות, ובכיסוי של הצבא הירדני, שפעולתו ליד הגבול הוחמרה במשך הזמן בגלל סיבות אחרות. למרות ההחמרה הזאת לא חלה החמרה נגד ה"אל-פתח", והם מקבלים סיוע.

הגברנו את השמירה והעברנו יחידת מילואים של משמר הגבול לשם, ויש תוספת לשמירה, אבל מצב זה שאנחנו עומדים בו שם, נשאלת השאלה מה אנחנו עושים בעניין זה.

ישנן ארבע הצעות קונקרטיות: שלוש פסיביות ואחת אקטיבית. שלוש ההצעות הפסיביות הן: (א) לחלק נשק לכל אנשי הישובים, ושכל טרקטוריסט וכל מי שגר בבית קיצוני, ולא כל כך קיצוני, בתוך הישוב, יהיה לו נשק, ואם הוא שומע איזה רחש או נתקל במשהו יהיה לו במה לפעול. זה עניין של מאות כלי נשק; (ב) להיענות לבקשת אנשי השישובים ולתת לנערים צעירים בני 17 - 18 להשתתף בשמירה במשקים. זה מחייב שינויים פרוצדוראליים מסויימים ואולי תחוקתיים. אנחנו בעד זה שיש להיענות לבקשה זו ולתת לבני 17-18, במידה שיש הסכמת ההורים בכתב, להשתתף בשמירה בישובים; (ג) תוספת שמירה. יש לנו כאן הצעות לתוספת שמירה וגם לתוספת שכר בשמירה. תוספת השמירה קשורה בשני נושאים: (א) מבחינת הכמות; (ב) גובה השכר. מבחינה כמותית אנחנו חייבים להוסיף בעמק בית שאן כ-85 איש, קודם ביקשו רק 40 איש. משמר הגבול מגייס עוד גרודים, אבל זה יקח זמן. אני מדבר על השומרים בתוך הישובים. ההנחה היא שבכל ישוב יהיו בערך שמונה שומרים, ומזה, לפי חוק השמירה, הישוב עצמו נותן איש אחד בלבד, ולעתים שניים. אני מדבר על הקיבוצים, אבל אולי זה חל גם על מושבים. לזה מוסיפים שלושה - ארבעה שומרים בשכר

מאנשי מילואים. השומרים בשכר קיבלו עד עכשיו 300 - 350 ל"י לחודש, כאשר המדובר היה בשמירה חלקית ולמחרת יכלו לעשות עבודתם במשק. אינם מוכנים בשכר זה לשמור לילה שלם. בחורף, כאשר מדובר על שמירה מחושך עד חושך, כאשר למחרתו הוא צריך לתת יום עבודה, האיש אינו רוצה.

התוספת שאנחנו מציעים עכשיו היא בעיקר לעמק בית שאן ולעמק הירדן, ואנחנו מציעים להקציב לזה 330 אלף ל"י לחודש, בחמישה חודשי החורף הקרובים, מנובמבר עד אפריל, כלומר, בסך הכל 1.5 מליון ל"י, כדי שאפשר יהיה להגיע ל-7-8 שומרים בשוב, מהם 3 בשכר, מאנשי המילואים ואנשי המשקים, כולל הדור הצעיר.

אלה שלושה האמצעים הפסיביים. יש לצבא הצעות ליבראליות שיעלו מיליונים רבים כדי להגביר את השמירה בארץ כולה. זה נוסף לעומס שהצבא מטיל על עצמו. קשה מאוד בחורף לשמור לילה שלם. היו מקרים שאנשים נרדמו, אנשי ה"אל-פתח" ניצלו עובדה זו וגרמו אבדות. אם אנשים מתחלפים באמצע, זה שוב לא מארב, כי אם באים ויוצאים באמצע הלילה, במקום שהם יארבו למחבלים, המחבלים אורבים להם. זה העומס המכסימאלי שאפשר להטיל על הצבא מבלי לשבש את תכנית האימונים ואת גיוס המילואים. רצינו לסדר את השמירה בארץ כולה, מסואן ועד קוניטרה.

נוסף לשלושת הדברים הפסיביים, ישנה השאלה של פעולות אקטיביות. גם בזה אני רואה שלוש דרגות. הראשונה - שאני ממליץ עליה - אני חושב שמוכרחים לעשות זאת עכשיו במצב הנתון שם, כאשר יחידה שלהם עוברת אל הצד שלנו, מבחינים בה ויורים עליה היא יורה בחזרה, או שהירדנים יורים מהצד השני כדי לחפות עליהם, לתת מכת אש חזקה בארטילריה ובטנקים על הישובים ועל יחידות הלגיון שבאותה סביבה מהצד השני. ואז, או שהם יפסיקו או שתצטרך להיות שם בריחה, ולא יוכלו להחזיק שם ישובים. יש אפשרות שלישית, שזה ימשך.

שר הפנים אמר בקריאת ביניים: עשינו זאת בעבר, האם זה הועיל? אני רוצה להשיב שלולא עשינו זאת בעבר, היינו חיים בגיהנום. יש בינינו חילוקי דעות בכמה דברים וגם בעניין זה. לפי עניות דעתי ונסיוני, אדוני שר הפנים, אם הערבי יכול לשבת בחווה ההיא, בערב לעבור את הגבול, להרוג כמה יהודים, לחזור ולאכול ארוחה טובה, הוא יעשה זאת ויחמיר את הפעילות. אבל אם כאשר הוא חוזר מפוצצים לו את הבית בתותחים, הלגיון, או חוסיין, או משפחתו, או הכפר כולו יחשבו על העניין הזה פעמיים. אם אני צריך להביא הוכחות שהעניין מועיל, אקח את הגדה המערבית, ששם אנחנו מפוצצים בתים בכפר שאנחנו יודעים שהוא נתן סיוע, כדי שלא יוכלו לתת סיוע למחבלים. לא השמדנו את כל אנשי ה"אל-פתח", אבל באופן יחסי, מאז מלחמת ששת הימים, לא ערערו את מצב הבטחון, אבל הם יודעים שאם בחיפוש בבית מוצאים נשק או יודעים שהם נתנו סיוע למחבלים, מפוצצים את הבית, הכפר כולו אינו אוהב זאת. אם הסיכוי של המחבל לחזור לכפר בשקט, כל הכפרים בגדה המערבית יתנו תמיכה. אין להם שום יסורי מצפון בגלל זה שמפוצצים בית במקום זה או אחר.

בין עמק הירדן לבין עמק בית שאן יש בתים של ערבים, ושם יש גם עמדות של הלגיון. המחבלים יוצאים, מניחים מוקש וחוזרים באותו לילה. ואיננו צריכים לתת להם את האפשרות הזאת. זה יותר מאבסורד.

אינני מציע שנעשה זאת מראש, אבל אם בגיזרה מסוימת המחבל יוצא ממקום מסויים וחוזר לשם, בסטידיה ראשונה צריך ללוות אותו באש באותו מקום שמשם הוא בא, והם יידעו לחפש אותו.

יכול להיות שהדברים יתפתחו ויגיעו להחרפה, אז יש סטדיות יותר חמורות וצריך לעבור בכוח את הירדן. אני לא בעד זה, אבל אם פעולות החבלה לא תיפסקנה, אני לוקח בחשבון שצריך לעבור את הירדן ולהגיע עד לאותה נקודה, והם יחליטו אם להמשיך או לאו. הם עושים זאת עכשיו בצורה יותר אינטנסיבית מאשר אי פעם.

איני אומר שזה יבוא במקום שמירה, אבל יש גבול מה שהשמירה יכולה לעשות.

אלו ארבע ההצעות שאנחנו מביאים, היושבים סביב שולחן זה אחראים, והם צריכים להחליט, אם יוחלט אחרת - נקיים מה שיוחלט.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

כנראה שאין כל חדש תחת השמש שלנו. אותם הויכוחים שהיו לנו לפני מלחמת ששת הימים יש לנו גם עכשיו. נאמר כאן שהירדנים יכולים לסגור את הקטע של 20 - 30 קילומטר, ואם אינם עושים זאת, אנחנו צריכים להעניש אותם על כך. לאחר המלחמה הזאת ברור שהם אינם מוכנים כל כך "לשרת" אותנו, והם לא הגיעו עד כדי כך שיעמידו שומרים על הגבול שם כדי למנוע מהמחבלים לעבור. הם אינם בעלי מוסר כאלה, אבל אנחנו יכולים לשאול את עצמנו למה אנו לא יכולים לעשות זאת. מדוע איננו יכולים לשמור על קטע של 20 - 30 ק"מ כדי למנוע חדירות משם? גם אנחנו יכולים לעשות זאת.

הרמטכ"ל י. רבין:

איננו מתכוונים לכך שהם יסגרו את הגבול, אלא שיש בכוחם למנוע פעולות החבלה על ידי מעצר המחבלים. עובדה היא, שבגדה על אף שהיכרנו אותה פחות טוב, לא נלחמנו בפעולות החבלה על ידי חסימת הגבול, אלא על ידי איסוף ידיעות ומעקב אחרי אלה שמבצעים את פעולות החבלה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

לאחר מלחמת ששת הימים אפשר לומר שהמחצית, ואולי יותר, מבחינת מספר האנשים ומבחינת השטח, נמצאת בידי ישראל ולא בידם. הם אינם להוטים למנוע מאתנו צרות. השאלה היא אם כן, מה נגיד לאנשי ה"אל-פתח"? הם עוברים את הגבול, ואחרי פעולת החבלה נסוגים, אנו רודפים אחריהם, ואם איננו פוגעים במחבלים עצמם, נפגע או בכפר או בחיילים הירדניים. תמיד היינו בדעה שאיננו צריכים להחריף את המצב לגבי הצבא הירדני, אם כי אני יודע שעשינו פעולות כאלו, כמו סמוע וכדומה. אני יודע שלא יצא מזה שום דבר, שום פעולה שלהם לא נפסקה עקב זה. הרסו להם 80 בתים, הרגו כן וכך אנשים, העולם רעש וגעש, אנחנו את שלנו עשינו, אבל הפגיעות שלהם בנו לא נפסקו.

אותו הדבר יש עכשיו. שר הבטחון אומר שזה עלול להחריף. אינני יודע אם אנחנו מעוניינים עד כדי כך להחריף את המצב ושוב להסתבך עם אחרים. יכול להיות שזה לא רק עם עבר-הירדן, זו עלולה להיות הסתבכות גם עם סוריה וגם עם מצרים. חשבנו פעם שאם אנו נפעל נגד סוריה, אף אחת ממדינות ערב לא תגיב ויעמדו מרחוק. עובדה שלא עמדו מרחוק ונכנסו למלחמה. אפשר לומר: טוב שהיתה המלחמה, אבל לא התכוונו לזה. חשבנו אז שאם נעשה מה שנעשה, כולם יישבו בשקט ונלמד את סוריה לקח, שלא תעזו יותר. אנו עלולים גם עכשיו להביא לידי החרפת המצב בצורה כזאת, וזה יכול להתחיל מהרבה צדדים, לא רק מצד עבר הירדן.

יש לי הרגשה, שאנו בעצמנו לא עושים די מבחינת ההגנה הפסיבית. אנו יודעים שיש בכל מקום כמה שומרים, אבל אני יודע איך שומרים במקומות. יכול להיות שהיום המצב יותר טוב, אבל בדרך כלל השמירה לא היתה יעילה. גם אז התאוננו על תשלום לא מספיק, ובזמן האחרון הם קיבלו תוספת של 15%. עכשיו רוצים להוסיף עוד, לפי מה ששצמנו כאן זה יכול להגיע ל-600 - 700 ל"י לחודש. אינני רוצה להתערב בזה.

שר הבטחון מ. דיין:

אין הכוונה לתת תוספת של 500 לירות, אלא להגדיל את שכר השומרים עד 500 ל"י ברוטו לחודש לשומר נשוי עם שני ילדים, במקום 330 ל"י כיום. אני יכול להביא את המספרים, כפי שהוגשו לי, כאן נאמר: "במידה ויוחלט

לתגבר בשומרים בשכר מוגדל בגיזרת בית שאן בלבד, יהיה צורך בתקציב חודשי נוסף: עבור 85 שומרים חדשים - 42,500 ל"י; תוספת משכורת ל-1,700 שומרים ותיקים - 289,000 ל"י, לפי 170 ל"י נוספות לשומר. סך הכל 331,500 ל"י. במידה ויוחלט לתגבר את השמירה בכל הגזרות, יהיה צורך בתקציב חודשי נוסף של בערך חצי מליון לירות.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אנחנו צריכים לעשות כל מה שאפשר למען לחזק את ההגנה הפסיבית, עוד שומרים ועוד מארכים. אמנם יש כלבי שמירה בארץ, אבל אין אנשים ש"יאמצו" להם את הטיפול בכלבים. אני יודע שבכל מקום בעולם הכלבים הם הראשונים שמתנפלים. אצלנו בארץ ישנם כפרים שלמים שאין בהם כלבים. עובדה היא, שבמקרה אחד הכלבים מנעו חבלה, והמחבלים ברחו. אינני יכול להבין זאת, או שאין מתייחסים לזה ברצינות, או שצריכים לתת פקודה להחזיק מספר כלבים בכל כפר וכפר.

לא הייתי רוצה שנתחיל שוב באקטיביות רבה בעניין זה, אלא ראשית כל, נלך בדרך של הגנה פסיבית יעילה. ושיעשה כל מה שאפשר: גדרות, תאורה, שמירה מעולה וכדומה. אם כעבור חודש או חודשיים נראה שכל זה לא מועיל, נחשוב על דברים אחרים.

אני מאוד מזהיר שלא לעבור את הגבול. אינני אומר כי במקרה שהם נסוגים לא צריך לירות בהם גם מעבר לגבול, אבל לא לעבור את הגבול, אלא לירות מצד זה של הגבול, ולא לעשות דברים שעשינו לא פעם.

שאלתי מה המרחק בינינו ואמרו לי שזה 4 - 5 קילומטר. למה לא יכולה קבוצה קטנה שלנו לעבור את הגבול ולעשות אותם הדברים שהם עושים.

השר מ. בגין:

אז אתה כן בעד מעבר הגבול?

שר הפנים מ.ח. שפירא:

יש הבדל רב בין צבא שעובר ובין קבוצת אנשים שיכולה לעשות זאת. כאשר עוברים עם טנקים וכלי נשק, זה ראשית המלחמה. ואז מסבירים לנו שטוב שיש לנו אוירונים ולהם אין, במקרה של התפתחות. גם להם יש אוירונים. ואני ממליץ לא להתחיל לחשוב על דברים כאלה. עלינו, קודם כל, להפוך את ההגנה מפסיבית לדבר יעיל. איננו צריכים לחזור על דברים שעשינו בעבר ויש להם הסטוריה.

השר מ. בגין:

הדיון הזה, למעשה מכסה את הדיון בסעיף 3 בסדר היום, שנרשם לפי בקשתי - פעולות האיבה מעבר הירדן - ואין צורך לשוב לסעיף זה.

אני בעד כל תכניות הכוננות המונעת הקיימות תחת השמש. אני בעד מכסימום אפשרי, ואינני מציע להתעלם מהבעיות המדיניות המיוחדות הקיימות בתקופה זו: לא מהמשך הדיון בעצרת האו"ם; לא מבעית אספקת המטוסים, וגם לא מהעובדה שאם מדובר בחוסיין, אפשר לומר שיש עובדה של חסות אמריקנית על כתרו, בעוד שאין חסות כזאת לא לגבי מצרים ולא לגבי סוריה.

אחרי דברים אלה - ואני מבקש את כל אלה שיבואו בעקבותי, לא לשכוח את הקדמותי - אני חושב שלא יהיה מנוס, אדוני שר הפנים, מפעולה הקשורה בזה שנעבור את הירדן ונכה באלה המכים בנו. השאלה אם נעבור כאזרחים או כנושאי מדים. זו שאלה אחרת.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

לא, זו שאלה של טנקים.

השר מ. בגין:

אני רוצה, קודם כל, להעלות את הבעיה של הפעולה בערב הירדן המזרחי. שר הפנים אומר שצריך להבין לרוחם, שאינם להוטים למנוע פעולות נגדנו. לא ברור לי למה אנחנו צריכים להכנס ל"פולוזה" שלהם. אם הם לא להוטים למנוע פעולות. הם להוטים להרוג בנו, אין שום דרך ביניים. על פי הנסיון שלנו, כאשר משתמשים בחומרי נפץ, בתת-מקלע, בחדירות עמוקות ורציניות, הכוונה להרוג איש, אשה וילד.

אני מציע שהפעולה הזאת הפעם תתרכז מבחינה גיאוגרפית בנקודה מסוימת, שם הפעולה חוזרת ונשנית. זו נקודה חשובה מאוד מבחינה פסיכולוגית. החשיבות היא שהעולם רואה - ועלינו להשתדל להראות לו זאת על ידי הסברה מתאימה - שיש נקודה מסוימת משני עברי הירדן, שבה מרוכזים כוחות צבאיים כפי שראינו אותם, ומשם עוברות החוליות האלו. משמע, שהשלטונות שם עוזרים להם. אינני מקבל את טענתם: אם הצבא אינו יכול למנוע חדירות, מה אתם רוצים מאתנו? זו טענה אווילית שאין לקבל אותה. הניסיון מוכיח שאי אפשר לסגור באופן הרמטי שום גבול, כאשר מהעבר השני של הגבול השלטונות מעונינים שיעברו אותו. אפילו באירופה המזרחית אי אפשר לעשות זאת. כאשר השלטונות מעונינים שלא יקרה שום דבר, אז אפשר לסגור, אבל כאשר השלטונות מעבר הירדן המזרחי מגלים עניין בפעולות חבלה, אנחנו לא יכולים לסגור את הגבול באופן הרמטי.

אני בעד כל פעולות מניעה שאפשר, אבל כאשר הצד השני מעונין להחדיר מבריחים או אנשי "אל-פתח", אי אפשר לסגור את הגבול. לכן חשוב להוכיח שיש שיתוף פעולה מובהק מצד השלטונות עם קבוצות אלה.

הנה, רק לפני חודש, הביאה רוסיה לפני עצרת האו"ם הגדרה של תוקפנות, על פי אמנה שהיא חתמה בימי ליטבינוב עם כל שכנותיה, מאסטוניה ועד הבלקן. וכך, דרשו הרוסים: "מדינה תחשב כחוקפת אם היא משלחת קבוצות מזוינות לשטח מדינה אחרת, או בהידרשה למנוע מקבוצות אלו כל עזרה וסיוע היא מוסיפה לתת להם סיוע או הגנה". אני חושב שזה בדיוק המצב הקיים. אותה ממלכה נמצאת במצב אגרסיה נגדנו, וצריך להביא זאת לפני דעת הקהל והאומות המאוחדות. אבל מה שהמכריע הוא, שבנקודה מסוימת התרכזו קבוצות הנעזרות על ידי הצבא של חוסיין.

השאלה האם זה יעזור. אין שום ערובה, אבל צריך להגיע למסקנה שבלעדי זה המצב נעשה בלתי נסבל. בכל זאת, צריך לראות את ההתפתחות. אינני יודע אילו פעולות הביאו לידי כך שאנחנו פתחנו פעמיים באשר ארטילרית. יש לשער שבכל זאת זה מנע משהו. אם זה לא מנע, צריך להוכיח להם שהמצב הזה והמשכו הוא בלתי נסבל. ודאי שצריך להגיב באש, אבל לדעתי, זה לא מספיק, ואם המצב הזה ימשך, צריך לעבור את הירדן ולתת להם מכה, אחרת יהיה לנו גיהנום, ועבר-הירדן תהיה במצב של תוקפנות.

ברצוני להסב תשומת לב כל חברי הוועדה לעובדה שכל העולם פירש את הפעולה שלנו בסואץ כתגובה לטיבוע "אילת", והשתיקות שלנו לא הועילו. כל העתונים בחוץ לארץ אמרו שזו פעולת תגמול. כאשר שמעו מפי ראש הממשלה ושר החוץ הסבר, גם השלטונות האמריקניים קיבלו זאת בהכנה רבה. היום מבינים שאי אפשר לסבול שפך דם באופן חד-צדדי. אם נסביר זאת היטב במערכת ההסברה, וניתן מכת אש כאשר נמצאים במצב של מלחמה, אני חושב שזה יועיל.

אני מבקש לבדוק תכנית גם לגבי סוריה, ואני מבקש לא להסיק מסקנה שאני מציע להכות מיד גם שם. הענין של עיתוי הוא ענין לשיקול רציני מאוד. על כן, אני בסוף דברי אציע שביחס לעיתוי, הוועדה תתן סמכות לראש הממשלה ולשר הבטחון להחליט, כי נוכחנו לדעת שלפעמים אי אפשר אפילו לזמן את

הוועדה הזאת.

לגבי סוריה, צריך לחשוב על פעולה מסוג חדש. לא במקרה שאלתי בשאלת ביניים מה חלקה של סוריה בפעולות החבלה, והתשובה היתה שסוריה עומדת מאחורי זה כל הזמן. כמה זמן ניתן להם לארגן יחידות אלו, לתת להן נשק, לשחרר קצינים מצבאם? בכל זאת, יש גבול למצב כזה. על כן, אני מציע שתהיה תכנית של פגיעה במחנות האימונים של חוליות חבלה אלו בתוך סוריה. אני מניח שנוכל לשמוע מפי הרמטכ"ל ועוזריו איפה נמצאים מחנות האימונים הללו. אני מבין את ההרתעות משימוש בחיל האוויר, אני בעד זה, אבל בלית ברירה אני אבקש לשקול פגיעה גם בחיל האוויר במחנות האימונים האלה. אלה בסיסי תוקפנות במלוא מובן המלה. אולי אפשר לפעול כאן על ידי פעולת קומנדו או דבר דומה.

אני מבקש שהוועדה תשקול זאת ונבקש להכין תכנית לפגיעה במחנות האימונים של ה"אל-פתח" בסוריה, וביחס לעיתוי עוד נחליט.

שר המשטרה א. ששון:

אני חושב שאנחנו צריכים להתייחס לפעולות הארגונים הטרוריסטיים כמו ה"אל-פתח" והאחרים, בצורה החמורה, ביותר, לא פחות מהתייחסותנו אל החזית המצרית והחזית הסורית. ואם הוחלט לקיים דיון מיוחד על המערך הבטחוני שלנו ועל החזית המצרית והסורית, הייתי מציע שנכניס את ענין ה"אל-פתח" כאחד האלמנטים של המערך הזה.

לפי מה ששמעתי מפי שר הפנים, אני רואה שהוא אינו מעריך די הצורך את החשיבות להתגונן ולפעול נגד ארגונים אלה. אין אלה ארגונים של עשרה, עשרים או שלושים איש, ואם נכה בהם היום, הם יתחילו. לדעתי, יש צורך שראש אמ"ן יביא לנו הרצאה מקיפה על פעולות חבלה אלו, כדי שהוועדה תדע בפני מה היא עומדת. אני חושב שאם אנחנו מודאגים מ-450 טנקים בחזית הסורית, וכמספר הזה בחזית המצרית, לא פחות מזה אנחנו צריכים להיות מודאגים מפעולות הארגונים האלה, לאחר שראש אמ"ן יביא את הסקירה, צריך לקיים דיון מיוחד על המערך ההגנתי.

שר הפנים מציע שנכנה חודשיים. האם הוא בטוח שהם יחכו? אני בעד זה שננקוט בכל האמצעים של הגברת השמירה מבפנים וכו', אבל אין זה מספיק. צריך לראות זאת כחזית. צריך להגדיל את מספר השומרים, כי אם היום אומרים שבאזור זה זקוקים ל-80 שומרים נוספים, אני בטוח שבעוד שבוע לא ידרשו עוד 80 שומרים. אני מסופק אם העם יכול לספק לנו כל מה שדרוש כדי לשמור מפני פעולות אלו, אם לא ננקוט בפעולה בחוזק יד.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

למה אתה חותר?

שר המשטרה א. ששון:

צריך לראות את החזית הירדנית בכללותה ולקבוע לגביה איסטרטגיה מסוימת. ולא לדון בכל ישיבה על מקרה זה או אחר. השלטונות בסוריה, בעיראק ובאלג'יריה רואים את הדרך הזאת כדרך שתביא אותם לנצחון, והם פועלים בכיוון זה.

שר העבודה י. אלון:

עד שראש אמ"ן יביא לנו תכנית כוללת, אני רוצה להעיר הערות קצרות לגבי המצב היום. אם נקבל את גישתו של שר הפנים בהיקפה הכולל, יש בה סעיפים שאני מקבל אותם ברצון, כמו סתימת פירצות בגדרות, הגברת התאורה, יעול השמירה וכו'. אבל אם נקבל את הגישה הכללית שלו כנושא, פירושו של

דבר נצחון גדול לכנופיות; פירושו של דבר, שיחידות לא גדולות תכפינה על כל בקעת הירדן, ובשלב מאוחר יותר על עמק הירדן, מצב של כוננות מתמדת יקרה, תוך כדי שיתוקנו והשגרת היוזמה המלאה בידם. נכון שכל הצלחה בשמירה פסיבית ועל ידי מארבים, היא הצלחה גדולה מאוד. אני אפילו מאמין שניתן לחסום את הגבול, ואני מאמין שניתן ללכוד אחוז ניכר של המחבלים, אבל הרמטכ"ל הסב את תשומת ליבנו, שאם הם יתייאשו מחדירה לישובים, הם יחדשו את פעולות המיקוש בדרכים.

לכן, אני חושב, שבד בבד עם ההצעה שהוצעה על ידי שר הבטחון בדבר חיזוק אמצעי השמירה ותיגבור מספר השומרים, יש צורך להחזיק בידנו את הזכויות, הלכה למעשה, לפעולות מעבר לגבול הפסקת האש.

לגבי המצב הנוכחי - אני רואה את ענין בקעת הירדן בהיקף יותר רחב, מאשר בעיתם של הישובים בחלקה הצפוני של הבקעה. אם נצטרף לחדירות במשקים את מספר ההתקלויות שהיו למארבים שלנו דרומית לזה, עד למוקש האחרון שהיה בסביבת גשר אלנבי ביריחו, ושם יש מטיילים ויש תנועה רבה, יש להתייחס לבקעה הזאת כאל שלמות אחת, ביחוד שהאויב גם מהווה שלמות אחת.

אילמלא היה חוסיין ברגע זה בוואשינגטון, הייתי ממליץ על פעולה במקום שיקבע על ידי הצבא בנוסח סמוע. חדירת כוח משימה מסויים בשעות היום, על מנת שלא תהיינה פגיעות חמורות, לא בילדים ונשים בצד ההוא, ולא בחיילים שלנו, ולהנחית מכה רצינית על ירדן, כדי שישקלו פעמיים אם כדאי להם להמשיך ולהתגרות.

אני מתנגד למסירת פעולות התגמול לצבא מוסווה בלבוש אזרחי. זה לא מכובד. לישראל מותר להתגונן. על זכות זו נאבקנו אפילו בתקופת המנדט. ההגנה וגם ארגוני המחתרת לא התכחשו לפעולותיהם. הקמנו צבא כדי שנהיה במצב שנוכל לומר: זה לא אנחנו, זה מתיישבים? לא בא בחשבון. אינני מקבל זאת. אני חושב שעלינו להיאבק לא רק על עצם שמירת הגבול בישובים, אלא גם על עצם זכותנו להתגונן.

אבל כיוון שהמלך חוסיין נמצא בוואשינגטון, איני רוצה לתת לאדמיניסטרציה האמריקנית שום טענה נגדנו, ואני ממליץ עכשיו עד כמה שאפשר לא לעשות זאת. לכן אני מציע עכשיו הצעות יותר מתוננות, מתוך ראיית הבקעה כולה. אני מציע: א) לנסות להפוך את אפשרויות העבודה של החקלאים הירדניים לבלתי אפשריות, לפי הנוסח שהיינו עושים בפיקוד הצפון באזורים המפורזים עם סוריה. היות ומדובר בטווחים קצרים שמכונות יריה יכולות להגיע אליהם, אני מציע לא לאפשר לחקלאים לעבד את שדותיהם על ידי הרחקתם ביריות, וזאת עם גיבוי מוכן של ארטילריה למקרה של התדרדרות מקומית.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

במה תתרחץ זאת?

שר העבודה י. אלון:

בזה שלא נותנים לחקלאים שלנו לעבוד.

(ב) להכריז על כל בקעת הירדן מצדנו כאזור סגור.

חשר מ. בגין:

על כך כבר הוחלט בישיבה קודמת, כאשר דנו על המצב

בגדה.

שר העבודה י. אלון:

אני לא מציע זאת לגבי הגדה, אלא לגבי בקעת הירדן, שזה שטח של 15 - 10 ק"מ, את השטח המדויק הצבא יבדוק - שיהיה אזור סגור, שבו תהיה אסורה תנועה של ערבים. היות וזה אזור שבו יש מוקשים ויריות, נהפוך אותו לאזור סגור שיהיה ריק מערבים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מה זה משנה, או מוסיף או גורע?

שר העבודה י. אלון:

יש סכנה רצינית שהערבים שם הם מודיעין מצויין, ועל ידי הכרזת השטח הזה כאזור סגור תימנע מהם תנועה חופשית בו.

דבר נוסף, יש באזור זה חורבות ובקתות נטושות וריקות, שעלולות להתמלא במשך הזמן. חלק מהן שהיה ריק אחרי מלחמת ששת הימים כבר מתחיל להתמלא, ואני רוצה למנוע זאת. זה אזור רגיש מאוד. אני מציע אחרי סגירת האזור של בקעת הירדן, להרוס באופן שיטתי את כל הבקתות בכפרים הנטושים בשטח הירדן.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

על איזה שטח אתה מדבר? זה ששוחרר?

שר העבודה י. אלון:

השטח שבין יריחו לטירת צבי.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

על זה כבר הוחלט. יכול להיות שאתה לא היית באותה ישיבה, שר הבטחון הביא הצעה והיא נתקבלה.

השר מ. בגין:

לרבות עקירת חורשה מסויימת

שר העבודה י. אלון:

הם אמנם סגרו את האזור הזה, אני מודיע לכם שיש שם תנועה חופשית, ואני בעד זה שלא תהיה שם תנועה של ערבים. אני מציע שלא ינתן רשיון תנועה ושלא ישאר כפר אחד בבקעה זו, כי אחרת תהיה שם במשך הזמן אוכלוסיה ערבית. יש שם תנועה, כי עובדה שכל ההתנקשויות בזמן האחרון היו דרומית מטירת צבי.

אני בעד עוד פעולת תגמול קונסטרוקטיבית מיידית, וזה: להקים תוך החודש הקרוב מספר היאחזויות בטחוניות. שתיים שלוש היאחזויות בטחוניות דרומית מטירת צבי בחלק מבקעת הירדן, ששם יש אדמה נטושה פוריה, וזה יוסיף בטחון. האזור הזה הוא פגיע וחדיר ואנחנו מקימים שם האחזויות התיישבותיות בטחוניות על מנת להקטין את אפשרויות החדירה. זו פעולת תגמול נהדרת.

אני מציע לא בשלב זה, אלא בשלב הבא, לתת להם מכה גדולה שעשויה להעמיד בספק גדול את כל הנוכחות הירדנית מהצד השני של בקעת הירדן, ואני מתכוון למוביל המים מהירמוך לירדן. אינני שש לפגיעות במובילי המים, אבל יכול להיות שצריך להזהיר אותם, המוביל הזה הוא ברובו בטווח פגיעה של נשק כינוני

שלנו, אפילו לא צריך לעבור את התעלה. וגם אם צריך אין כאן כל בעיה טכנית, אפשרויות הפגיעה שם הן מרובות. אני חושב שהם צריכים להתחיל להרגיש את נחת זרוענו וצריך להשליט סדר. זו לא רק בעיה של חיי המתיישבים וחיי החיילים שלנו, יש פה בעיה שהמשך הפעילות המוצלחת שלהם יש בה סכנה להתעוררות ברמה הערבית ליתר מילטנטיות ותוקפנות מוגברת.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני תומך בהצעות שהביא שר הבטחון. ואני מציע בסעיף 4 לטפל אחרי שחסיין יעזוב את וואשינגטון. זה ענין של שבוע, עשרה ימים, ולא צריך להסתבך שם עוד יותר.

אני תומך בהצעות שהביא בפנינו שר הבטחון בענין הגברת השמירה וכל מה שאפשר, אבל ברור שזה לא יפתור את הבעיה. ה"אל-פתח" מתארגן עוד יותר. הירדנים צריכים לדעת שיש בזה סיכון מצידם.

לגבי הסעיף ה-4, אני מציע לחכות עד שחסיין יעזוב את וואשינגטון ועד שנעבור את השיא של הפעילות המדינית בניו-יורק.

שר הבטחון מ. דיין:

אם בתקופה שחסיין באר"ב יבואו מחבלים ויניחו מוקשים ויתקלו בהם, אתה מציע לחכות?

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

עשית השבוע דבר כזה, אתה מציע יותר?

שר הבטחון מ. דיין:

אני לא מציע יותר. אם הם לא יעשו אנחנו לא ניזום שום דבר. אבל אם תהיה התקלות?

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני מציע שבוע, עשרה ימים, לחכות. אנחנו לא צריכים לסייע למתנגדינו. ענין ה"אל-פתח" זה ענין לחדשים רבים. אילו היית מציע להמשיך ולעשות מה שעשו קודם, לא היה צורך לבוא ולקבל אישור כאן. פה היתה הצעה לגלגל תקרית ועל זה אני אומר שאפשר לחכות שבוע, עשרה ימים. אם הם יעשו פעולות נשיב כפי שהיינו משיבים עד עכשיו. בשיבת הממשלה אתמול שמענו דו"ח על הדיונים באו"מ. המצב די מתוח שם. אני בטוח שעוד תהיינה לנו הזדמנויות לפעול נגד ה"אל-פתח".

ראש הממשלה ל. אשכול:

ההרגשה הזאת שאש התול"רים שלנו לא גרמה לנזק רב, אומרת דרשני.

הרמטכ"ל י. רבין:

לו הפגזנו את הכפר היה נזק גדול.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אבל אותם הבנינים שפגענו בהם - ואמרו שיש שם בנינים ראויים לשמם - לא ניזוקו קשה.

הרמטכ"ל י. רבין:

יש חור גדול, אי אפשר לעשות יותר מזה.

שר הבטחון מ. דיין:

הבנין העיקרי בחוזה, של שתי קומות, יצא מכלל

שימוש.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה חשוב מאוד לדעת, ומזה אולי אפשר ללמוד, כי אחרת אולי צריך למצוא פגז אחר. אני חושב שהיה טוב לוא, לא רק בשבוע הזה, שבו חוסיין נמצא בארה"ב, אלא עד לגמר עצרת האו"ם, לא יתלקח כאן שום דבר. אנחנו יודעים שנשיא ארה"ב נמצא במאבק עם אנשיו בענין זה, ואנחנו יודעים שלא כל עוזריו תמימי דעים אתו. עוד איננו יודעים איך יגמרו הענינים בעצרת, ויש כאן ענינים של פיקוח נפש שאיננו יכולים להמנע מהם בשום אופן. משום כך, אני בודק את הענין, ואומר שצריך לדאוג לכך שהפגיעות שלנו, במטרות ירדניות בהן אנחנו יכולים לקלוע, תהיינה יותר אפקטיביות, ואז אולי גם הירדנים ימנעו מפעולה.

דיברו כאן על מוסר ועל חוק, כאשר הם מפציצים אותנו מצהר השני, זה חוקי ומוסרי? וכאשר אנחנו פעולים מצד זה, זה לא חוקי? עצם מעבר אנשים את הגבול, הוא כשלעצמו בלתי חוקי.

אם גם נבטיח את הישובים בסביבה זו היטב, יש להניח שהמחבלים יעברו למקום אחר. הייתי רוצה לשאול: האם לא בא בחשבון שיהיה איזה מומחה אחד או שניים, שיעמדו בקשר עם הישובים האלה, יבדקו את המפה, ויקיימו את הפסוק: "בערב זה בא ובבוקר זה הולך"? דיברנו פעם על זה, שבערב יונחו מקושים בדרכים ובשבילים, ובבוקר, בטרם מתחילה העבודה, אוספים אותם חזרה, עם כל הסכנה שיש בכך. אני מדבר על דרכים שגם אנחנו וגם הם משתמשים בהם.

אינני מציע ללקח עכשיו פעולה נוספת, כי יש להניח שלמדינות מתחיל להמאס הטיפול הזה בלי סוף באזור הזה. סוף-סוף, יש עוד מדינות בעולם. עוד לא התרגלנו לזכור שיש דברים שהם יותר רגישים להם.

אומרים כאן שצריך להוסיף שומרים, ושר המשטרה אומר, שאם עכשיו דורשים שמונים, בעוד חודש ידרשו עוד שמונים. אז צריך לדבר גם על תקציב. שר הבטחון אומר, שזה לא במסגרת תקציב הבטחון. אני מבין זאת, כי אנחנו עכשיו מתרכזים בענין הרכש, לאחר שאנחנו יודעים שאוייבינו מקבלים נשק מכל הצדדים. זה אולי הדבר המרכזי, עוד חמישים אוירונים ועוד טנקים. רבים מאתנו עדיין רוצים לקוות שאולי בכל זאת נקבל משהו מצרפת, והיא תשנה את יחסה, אם כי אני מבין שגם רב-אלוף צור לא הגיע לתוצאות רבות בנסיעתו. אולי אפשר היה לצפות לכך מראש. בכל זאת היו שמועות, והיו כאלה שאמרו שצריך לתת לגנרל חודש-חודשיים. לדעתי, יש סכנה גדולה בכך שאנחנו נקנה את הכל רק ממדינה אחת. אנחנו רוצים להגיע ל-400 מטוסים, זה מספר עצום ואדיר, ואם צרפת במשך הרבה זמן לא תיענה, זה לא כל כך פשוט ולא כל כך קל.

אני אומר זאת, כי אולי גם זה צריך להיות שיקול רציני, להשתדל שלא להגדיל את התבערה עד כמה שאפשר. ואני אומר: עד כמה שאפשר, כי בכל זאת יש גבולות. גם בחלוקת הנשק למתיישבים אינני רואה את הפתרון, כי לא כל אדם השוכב לישון אחרי יום עבודה קשה, גם אם יש לו נשק, יכול מיד להגיב לפני שהוא מקבל כדור או לפני שזורקים רימון.

היוצא מדבר הוא, שחוק מתגובות שמתחייבות ומתבקשות, לא נעשה עכשיו יותר, ובייחוד לא באווירונים. כי אז יגידו: "הנה, יש מדינה אחת שאין לה אווירונים, אז הורסים אותה." אפשר להרוס את ירדן אחת-שתיים. לפי שעה, יש להמשיך בכל האמצעים בהם נקטנו עד עכשיו, מחוץ למחשבה של

הנחת מוקשים, שהעליתי, אם כי אני יודע שיש סכנה שאנחנו בעצמנו נעלה עליהם.

אני רוצה להתייחס לדברי השר אלון, אנחנו איננו מחליטים, ואני אפילו מתפלא על כך שהשר אבן אינו לוחץ עלינו להחליט דבר ברור ומסויים בקשר ליהוד השומרון, כי זה בכל זאת חלק מהמדיניות, ואפשר על ידי זה להגיע לשלמות. לו השר אלון היה אומר עכשיו: אנחנו לוקחים את הרצועה לכל האורך, אם כי גם כאשר הוסבר לי פעם שהם מתחכמים בהנחת מוקשים, זה הרבה עבודה ועולה הרבה כסף, לו אפשר היה לחסום את החלק הזה במוקשים, היה טוב. אם לא - עוד יתברר שאנחנו חותכים לעצמנו את אפשרויות העבודה. כאשר השר דיין הביא כאן הצעה לחרוש שם את השטח מכל הצדדים, החלטנו על זה, והיתה הרגשה שבאיזה אופן שהוא הבקתות והחורבות תיעלמנה. אם השר אלון אומר שאנחנו נקים עכשיו היאחזויות התיישבותיות באזור זה, זה מחייב אותנו להחליט, מה אנחנו רוצים לעשות עם יהוד השומרון, כי ברור שזה יעורר רעש בעולם. ושוב, לא הייתי מציע לעשות זאת בשבועות הללו. כאשר אנחנו רואים באו"מ מי תומך בנו, איך תומכים בנו ובאיזה מאבקים פנימיים, אז נדמה לי שהעניין הזה של ישוב גוש עציון הוסיף באיזה מקום מרור למי שלא היינו רוצים להוסיף, כי היינו רוצים שיהיה שלם בתמיכתו בנו. אם אנחנו רוצים להקים היאחזויות התיישבותיות בסביבה זו, אנחנו צריכים להגיד דבר ברור. היתה פעם מחשבה, שמשני הצדדים יהיו ערבים, ואנחנו נשב באמצע, בשורת ישובים. אם נישאל על כך, אנחנו צריכים לתת תשובה ברורה.

שר העבודה י. אלון:

השר אבן בביקורו האחרון אמר שאינו מתנגד להקמת ישובים כאלה, הוא רק מבקש לא לפרסם על הקמתם ברדיו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מבטיח לך שאם נשב שלושתנו, אני אביא את השר אבן שינתח את הדבר אחרת. אבל אני רוצה לשאול אותך: (א) איך עושים זאת? (ב) האם אלה יהיו בנינים או משהו ארעי? אם יפציצו את הישובים והם יצטרכו לענות - זה שוב לא מונע חדירות ולא מגביר את הבטחון. זה לא כך שמקימים חומה סינית גבוהה ונגמר העניין. הייתי רוצה שנגיע לאיזו מסקנה בעניין זה, אבל לא נוכל ללכת טיפין, טיפין. לעניין מניעת פעולות ה"אל-פתח", זה לא מועיל.

לפני שבוע או שבועיים שאל אותי השר גבתי - אני חושב שהוא דיבר על כך גם עם אנשי הצבא - בעניין שטח ליד טירת צבי, שגם אני חשקתי בו, והוא אמר שאפשר לעשות שם קידוחים, כדי קודם כל לדעת אם יש מים או אין. אבל ללכת לכל האורך הזה...

שר העבודה י. אלון:

באותה חלקה של 15 אלף דונם, שבה אומרים שיש מים ועושים קידוחים, אני מציע להקים שלוש היאחזויות. בלי התחייבויות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מה זה יעזור?

שר העבודה י. אלון:

זה יהיה לאורך הקו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מסופק אם הריסת בתים זו פעולת תגמול לפעולות

ה"אל-פתח".

שר העבודה י. אלון:

זה ניטרול סיטואציה שהם גרמו לה. המתיתות נגרמה

על ידם, צריך לנצל זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נדמה לי, שעד סוף העצרת, צריך להמנע מפעולות שתבאנה לתגובות העלולות לחייב שימוש בטנקים ובאווירונים. אחרי ירדן תהיה עיראק, ואז מי יודע לאן נגיע.

שר הבריאות י. ברזילי:

אני מסכים להקדמה של השר בגין ולמסקנה של ראש הממשלה. בהקדמה של השר בגין היו כמה דברים נכונים, שצריך לזכור את המצב המדיני ומי תומך בנו, ולא צריך יותר מדי להסתבך עם חוסיין, ולא להפוך את הקערה על פיה של מעמדנו בזירה הבינלאומית. אבל זה מחייב איזה שהן מסקנות, והן כלולות פחות או יותר בתוך ההרהורים וההערות של ראש הממשלה.

ברצוני לשאול כמה שאלות. עוד לפני מלחמת ששת הימים היו זמנים, שלפי האינפורמציה שהיתה לנו, חוסיין עשה מאמצים רבים כדי לרסן את פעולות ה"אל-פתח", ובכל זאת הם מסתננים. אינני אומר שאין הבדל בין ריסון ואי ריסון מצד ירדן, אבל אם אנחנו בכל זאת חותרים לאפקטיביות של התגובות, זה עוד איננו עונה על הכל.

שר הבטחון מ. דיין:

אני רוצה לקרוא כאן פסקה מדין וחשבון שקיבלתי על המצב בגדה המערבית: "נודע כי בליל ה-1 - 2 בנובמבר נראו על ידי תושבים ערביים שמונה-עשר אנשים מזויינים לבושים חקי על כביש חברון-שעיר. המזויינים התכוונו כנראה לבצע פעולת חבלה במעביר המים בכביש. תושבי הסביבה ביקשו מהמזויינים לבטל את תכניתם כדי שצה"ל לא יפוצץ את בתיהם. הם נענו לבקשתם ונעו כנראה לעבר חברון."

שר הבריאות י. ברזילי:

זה לא בתחום זה, וזה לא שייך.

שר הבטחון מ. דיין:

זה קשור מאוד.

שר הבריאות י. ברזילי:

יכול להיות.

יש עוד מקום שאנחנו צריכים להתחשב בו דווקא עכשיו, כאשר חוסיין נמצא בארה"ב, אולי צריך להפעיל מחדש איזה גורמים אמריקניים, כדי להראות להם שחוסיין מתחיל שוב לשחק באש, ושהוא לפחות יוכיח מינימום של רצון טוב ושל מאמץ מצדו, כפי שהיה עושה לפני מלחמת ששת הימים.

אני מבטיח לאותם החברים, שבדיונים על ההכרעה לגבי הגדה נטו לכך שהגדה תישאר חלק של מדינת-ישראל, שפעולה כדוגמת פעולת-סמוע עכשיו, זו הזמנת החלטה מצד גורמים מסויימים בכיוון של נסיגה, והזמנה להחלטה מחמירה מבחינת דרישתה של ישראל בכיוון של הסכם.

אל נפעל בענין זה בחופזה.

הרבה פעמים דובר בענין המוקשים ונאמר שזה יבדק. אם זה נבדק, אני שואל: האם יש טעם למקש את כל הרצועה הארוכה הזאת או לא? יש איזה אמצעים אלקטרוניים ורקטיים שבהם אפשר להגביר את הנשק של ההגנה הפסיבית.

אנחנו לא פעם נקטנו אמצעי תגמול, גם כאשר ידענו, ובצדק, שאמצעי תגמול אינם סוף פסוק, כי על זה באה פעולת שרשרת, אבל לעיתים אין ברירה. נדמה לי שכאן אנחנו מחפשים דרך, לא של שרשרת פעולות תגמול, אלא כדי לחתוך את הענין. אינני בטוח שעל ידי פעולת סמוע אנחנו חותכים את הענין. לדעתי, אנחנו מזיקים לעצמנו מבחינה מדינית ואיננו פותרים את הענין.

אינני אומר שיש לי פתרון אחר, ושהגנה פסיבית היא כל יכולה. אני מציע זאת בשלב זה, ונחזור לדון בזה לקראת סיום העצרת, ואם יהיה צורך לפעול נעשה זאת לאחר שנמצא את כל הנסיונות של לחץ על חוסיין באמצעות ארה"ב, ולאחר שנבדוק ונשכלל את כל הדרכים האחרות.

ודבר אחרון, ברצוני להגיד לשר אלון - יש דיון לגיטימי מה צריך להיות גורל הגדה, וכל מה שהוא מציע תואם את עמדתו היסודית, אבל אנחנו צריכים להחליט לגבי העמדה היסודית. אם היא תתקבל, אז כל ההצעות שלו נכללות בתחום זה, אם לא תתקבל - אינן נכללות.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

נדמה לי שהסכנה האמיתית היא לא ה"אל-פתח", כי אם הסכנה של מרד בפנים הארץ. אמנם עכשיו יותר שקט, תפסנו כמה מאות איש, אבל במשך החורף זה עלול להיות יותר ויותר מסוכן. ממילא זו יותר סכנה פנימית, אולי בעזרת גורמי חוץ, מאשר הסכנה על הגבול.

נדמה לי שצריכה להיות ראוריינטציה באפשרות של שימוש באמצעי תגמול, וזה מפני כניסת הגורם הרוסי לאזור. לגבי מצרים וסוריה, כל פעולה עלולה להביא להתערבות. הגבול היחידי שבו לא הגענו למיצוי כל האפשרויות, הוא הגבול הירדני, ומשום כך הייתי בשעתו בעד פעולת סמוע, ולא חששתי כאן כל כך מתגובה רוסית. יכולה להיות עוד פעולה. בירדן אין עדיין גורם מדיני רוסי זה, אף על פי שזה עלול להגיע גם לזה. אבל גם אם זה גורם של תגמול, לא נתקדם.

משום כך צריכה להיות ראוריינטציה לגבי אפשרות הפעולה שלנו יותר ויותר לצד ההגנתי הפנימי. זה יהיה הרבה יותר אפקטיבי וגם הרבה יותר זול מאשר פעולת תגמול.

ראש הממשלה ל. אשכול:

גם פעולת תגמול שיורים 100 - 150 פגזים עולה כסף, ואפשר בכסף הזה להגביר את מספר השומרים.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

כל הגנה פאסיבית היא יותר אפקטיבית ויותר זולה. איננו יכולים לעשות עכשיו פעולת תגמול ראוותנית גדולה. משום כך, אני בעד הטרדה נגד הטרדה. הטרדה שלנו כנגד הטרדת הצד השני בגבול שלנו, נכללת בהגנה פאסיבית, אבל אם הם יורים אנחנו יורים. כל עוד לא עוברים את הגבול, זו הטרדה כנגד הטרדה.

אני חושב שצריך עכשיו לנסות לנהוג במתינות בגלל עוד סיבה. אם ראש הממשלה נוסע בחודש הבא לארה"ב, צריך להביא בחשבון שבתקופה כזאת אנחנו צריכים לרסן את עצמנו, אחרת ניכנס למצב בלתי רצוי.

אני חושב שצריך להמנע מלפגוע באובייקטים אורחיים, שגם לנו יש דוגמתם. כמו שלנו קל לפגוע במוביל המים שלהם, כך קל להם במוביל המים שלנו.

אני מכיר את עמק בית שאן, ואני יודע שבמשך שנים היה שם שקט יחסי, מפני שהחלקאים שלהם חרשו ממש ליד הגבול של טירת צבי, והם היו מעוניינים שלא נפגע בהם. יש לפעמים אובייקטים אורחיים, שלא אנחנו צריכים להיות הפותחים בפגיעה בהם.

השר י. ספיר:

אני רוצה לקבוע כאן כמה נקודות מוצא. בעניין הזה, לפי דעתו של השר ששון, שהציע שראש אמ"ן יביא תכנית כוללת, הוא לא עניין ליום, חצי שנה, אלא לאורך ימים.

נקודת מוצא שניה, לפי הערכתי, לפי מה ששמענו, הבעיה איננה כוח אדם, אלא אמצעים מכניים וטכניים יותר מאשר כוח אדם.

דבר שלישי, הפעולה האפקטיבית ביותר, אם לשפוט לפי מה שהיה בחודשים האחרונים, זו פגיעה ישירה במחבלים. עובדה מעניינת היא, שאנחנו הצלחנו באזור, שבו אין יהודים, באוכלוסיה עוינת שרצתה בהתחלה אפילו לפגוע בנו, הצלחנו להתגבר על המעוניינים לפגוע. המחבלים לא נתכוונו לפגוע בישוב הערבי, אלא בישוב היהודי מעבר לישוב הערבי, היות ופה מבחינה לוגיסטית המרחקים הרבה יותר גדולים, וגם מבחינה פיסית היה לנו הרבה יותר קל להגיע אליהם. מה הם עשו, העבירו את מרכז הפעולות האלו ישירות מתוך שטח הירדן ממש, שהוא במרחק כמה קילומטרים, ופעלו בשיטה של "פגע וברח".

לא נראה לי שקיבלנו הסבר מדוע דברים טכניים שאפשר לעשות, עדיין לא נעשו. שמעתי למשל, שלאורך הירדן יש הרבה סוף ואפשר להוריד אותו, ועל ידי כך להקשות על המעבר.

לסיום, הייתי מציע: (א) להגביר את כל האמצעים הטכניים לאורך 30 ק"מ; (ב) לא לעבור את הירדן; (ג) אם הערבים ירו - להגיב בכל התוקף וביתר אינטנסיביות. אני חושב שעם אמצעים טכניים, כלכי שמירה וכו', אפשר יהיה להביא לידי כך שהמחבלים - לא הצבא הירדני - ירגישו שזה לא הולך, ואז נוכל לעבור לתנאים אחרים. הייתי מציע לנקוט כל האמצעים הטכניים כדי שאפשר יהיה לנצל אותם ולהביא ללכידתם של אלה שעוברים באותו השטח.

מר א. לוריא:

אני רוצה להקדים בעניין פיקנטי. אתמול מצאתי בין הספרים שלי, ספר שנמצא אצלי 30 שנה, שוינגייט קיבל מטירת צבי כאות הוקרה על מה שהוא עשה להגברת כושר הגנתם. כנראה שבאמת אין שום חדש תחת השמש. זה דבר שהיה לפני 30 שנה.

כמה פסוקים בהמשך למה שאמר ראש הממשלה. אני חושב שהיו שני נסיונות בשבועות האחרונים, שחשוב לנו לזכור אותם ברגע זה. האחד זה פעולת התגובה אחרי יום הכיפורים. לא עברנו אז את קווי הפסקת האש, הפגזנו מהצד שלנו, והתגובה בעולם היתה, שזו תגובה מתקבלת על הדעת. לעניין טיבוע המשחתת "אילת". אני חושב שמה שעשינו אז הוכיח את עצמו כנכון וכמוצדק. העולם קיבל זאת כתגובה מוצדקת, ואני חושב, שלו היינו אז משתמשים באווירונים, ולו היינו אז עוברים את קווי הפסקת האש, היה המצב אחרי כן הרבה יותר קשה ורציני.

אני חושב שגם כיום, העניין הזה של שמירה על קווי הפסקת האש, הוא חשוב ביותר לנו. אין לעבור את קווי הפסקת האש. זה לא אומר שאני מתנגד לשימוש בארטילריה, אבל השימוש באווירונים - אין כל ספק שהוא יביא לתגובה רצינית מאוד מצד מדינות שונות, ובמיוחד מצד האמריקנים, שהם ברגע זה השותפים

העיקריים שלנו בכל העולם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

היחידים!

מר א. לוריא:

אני חושב שעלינו לדחות כל תגובה רצינית מאוד מהצד השני, עד לאחר המשבר הקיים היום באו"מ. ועד אז עלינו לטפל בעניין בדרך שקראו לה כאן "פעולה פסיבית", אף על פי שגם הפעולה הזאת איננה צריכה להיות פסיבית, זו פעולה בשטח שלנו, אבל פעולה אקטיבית ורצינית. לדעתי, היתה זו טרגדיה, אם במצב היום היינו עושים משהו כדי לערער את העדיפות הראשונה, כלומר, העדיפות שיש לתת עכשיו לפעולה המדינית באו"מ.

השר י. גלילי:

אני מקנא בחברים שאינם מתעייפים בישיבות להפליג בערך האמצעים הטכניים, האלקטרוניים וכו'. אם כי מרוב דברים במשך חודשים ארוכים, איני יודע אם נולדים אמצעים חדשים. פעם הציגו לנו את האמצעים האלה. אחר כך היה דין ודברים עם האמריקנים, שמא אפשר ללמוד מהם, או לשאול מהם אמצעים כאלה. נראה לי, שמוטב כבר להשליך את ייחבנו על הכלבים מאשר על האמצעים האלה.

למעלה מכל ספק הוא שצריך, בכל מה שנוגע לאמצעי מניעה, ללכת עד קצה הגבול. אני רוצה לומר לאנשי הצבא, נראה לי שדווקא אחרי הנצחונות האדירים של מערכת ששת הימים, יש יותר זכות לתבוע מאנשי הצבא שלא יחשב להם הדבר לכלימה, שמעריכים מאוד את אמצעי השמירה. אין כל ספק שככל שאנחנו מצליחים למנוע פורענויות באמצעות שמירה פאסיבית כן יטב, וזה מסיבה אחת: אילו היה האמצעי האקטיבי אפקטיבי עד כדי כך, שכאשר מפעילים אותו פותרים את הבעיה הזאת עד תומה, הרי אני חושב שהיונים הכי תמימות בישראל היו נעשות מיד לאמיצות ולהכי עזות. אבל דא עקא שאין מצב כזה. זה לא מצב שעל ידי פעולת סמוע עכשיו אנחנו פותרים את הבעיה. אני חושב שפעולת סמוע מילאה תפקיד. אני זוכר יפה, שלאחר פעולת סמוע, השלטונות הירדניים הגבירו את אמצעי המניעה כפל כפליים.

אבל יש בעיה של עיתוי, ועכשיו אינני ממליץ על פעולה כזו. אינני משוכנע שלא נהיה אנוסים להזדקק לה, אבל אינני ממליץ על פעולה כזאת עכשיו.

שמענו מפי ראש הממשלה שהמלך הוזהר, ועד כמה שאני שמעתי עוד לפני כמה שבועות, התגובה שלו היתה די שחצנית. יכול להיות הגיון אחר. דווקא אם מביאים בחשבון ביקור של ראש הממשלה בארה"ב, נקל לשער מה יכול היה להיות האפקט המנטרל של ההתחצפות הירדנית אחרי מלחמת ששת הימים, שאינה באה על תגובתה. על נקלה אפשר לבוא ולומר, שהדרך היחידה להביא להשקטת האזור, זה להביא לווייתורים מרחיקי לכת, צריך להביא בחשבון גם אספקט זה.

ועוד דבר עלינו לומר לעצמנו, אני נבהלתי מאוד מההגיון שהשתמע מדברי שר הדתות. מה יקרה אם תתחדשנה היריות מהעבר ההוא של הסואץ, האם נעלה על הדעת שנחשה? ומה יקרה - שמענו פה הסברה נכונה לפי דעתי, מפי שר הבטחון, על כך שהיתרון המכריע שרכשנו במלחמת ששת הימים אינו אומר שהוא חל על אזור מסויים מאולתר. וישנו הגורם הסובייטי, שאי אפשר לא להביא אותו בחשבון לגבי טווחים של פעולה וכו'. אני מקבל את ההגיון הזה, שהפעולות שלנו אינן מחסלות את פעולות האיבה, אבל אין שום ספק שהן מפחיתות.

לסיום, אני רוצה לסכם: (א) מבחינה פוליטית, אנו חייבים לסכם את הדיון בעניין עתיד השטחים המוחזקים, ולא אתחיל בזה עכשיו. אני חושב שגם מבחינת מה שמתהווה בזירה הבינלאומית, נראה לי שאנחנו מתחילים להכנס לאזור של סכנה, באין אנחנו קובעים את דעתנו בנדון, אפילו מבחינת המגעים

המדיניים.

נראה לי שהגיעה השעה שאנחנו נקבע בזה מסמרות לעצמנו כהנחיות למשא ומתן, אפילו לא לפירסום. אנחנו חייבים להגיע לכלל הכרה, מה עמדתנו אנו כבסיס למאבק.

(ב) לגבי השאלה הקונקרטית - ואני מקבל את ההצעות שהוצעו כאן - אני מציע שעד להחלטה חדשה יהיה הסייג של תגובת אש מהעבר שלנו, לא לעבור לצד השני, לא באוויר ולא ברכב, אלא אם כן אופי הפקודה יהיה כזה שיצדיק החלטה מיוחדת של ועדה זו, או נשוב לדון. אבל בטרם דיון צריך להסתפק בירי ארטילרי מהעבר שלנו, ונשוב לדון בזה במועד מאוחר יותר. נראה לי שהריוח שיכול להיות עכשיו במעבר הגבול מכאן, של טנקים או אווירונים, עלול לצאת בהפסד, ולכן אינני ממליץ על זה עכשיו.

פעולות חבלה אינן יכולות לעבור בלי תגובה, אבל נסייג לעת עתה את התגובה שלנו בפעולת אש ארטילרית מהעבר הזה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נדמה לי שאני יכול לסכם, שדעת רוב החברים, כי בתקופה הזאת עלינו להסתפק בפעולות תגובה מן הצד שלנו עד היכן שהיד מגעת, ולהשתדל לפגוע גם בתוך היישובים ומסביב ליישובים.

עוד יש לנו מגע עם האמריקנים בקשר לאמצעים האלקטרוניים. אז שמענו מהם שבשטח של גבעות יש בעיות. לא מן הנמנע שלאור המצב הם יכולים עכשיו להגיד: עוד לא החלטנו בענין זה.

השר י. ספיר:

זה בשטח שלנו, הם עוברים את הגבול לצד שלנו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

התגובה צריכה להיות בנשק מרחיק-קלוע מהבסיס שלנו לצד השני. אבל שיהיה שם מורגש שקולעים למטרה, כי אם זה עולה כסף, לפחות שזה יהיה אפקטיבי.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

ואמרנו שצריך לחזק את השמירה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה גם כן ענין של תקציב. שמענו שתוספת של 80 איש לחמישה חודשי החורף, זה ענין של למעלה מ-300 אלף ל"י. צריך יהיה לשבת בענין זה ולדבר עם שר האוצר, ומאחר שזה שייך למשטרה, שר המשטרה יצטרך לשבת עם שר האוצר, אני מקווה שבענין זה לא יהיה קושי.

שר הבטחון מ. דיין:

רק כדי למנוע אי הבנה לקראת הדיון עם שר האוצר, מדובר על 300 אלף ל"י לחודש. חמישה חודשים זה 1.5 מליון ל"י.

ראש הממשלה ל. אשכול:

על זה צריך לדון.

השר אלון מציע דבר אחר, זה גם כן ירגיז ויעורר אש גדולה, ומזה צריך להשתדל להמנע עכשיו, כי יכול להיות פעם דבר כזה, שלא יהיה מנוס. אם הם מתחילים להגן על אנשיהם באווירונים, יש לנו ענין מדיני לא ללכות את האש בתקופה הקרובה, אולי כעבור איזה זמן נצטרך לשוב ולדון.

שר הבטחון מ. דיין:

לאחר ששמעתי את הסיכום, אני מבקש לקרוא נוסח הצעה להחלטה, כדי שלא תהיה אחר כך אי בהירות. נשמעו הצעות מקצועיות שונות: כלבי שמירה, חוטי חשמל, מוקשים וכו', אלה דברים שצריך להתעמק בהם וללמוד אותם. אולי כדאי לקיים פגישה עם אנשי הצבא שעוסקים בזה, כדי לשמוע יותר פרטים. ברשותכם, אני מרשה לעצמי להגיד, השולחן הזה הוא שולחן פוליטי. כולנו משבחים שבע פעמים ביום את ידיעותיו וכשרונותיו של הצבא, אני מציע לתת לו לסדר את העניינים הטכניים, כי רוב העצות הטכניות שמענו פה היום זה אסקפיזם ולא עצות.

אם שר הפנים אומר שצריך לתת הוראה ליושבים לגדל כלבים, והוא מציע זאת במקום פעולה קונקרטית, אני מציע ששר הפנים יתן את ההוראה לגדל כלבים. אני באתי בהצעה לאור המצב היום ובמשך שלושת השבועות האלה. אם לשר הפנים יש רושם שאפשר לפתור את הבעיה על ידי כלבי שמירה, אני אומר: תשבו פעם יחד עם האנשים שעוסקים בזה ותראו מה אפשר לעשות.

שמענו את העצות, מה שיוכלו יעשו. כל האמצעים הטכניים של אינפרה-אדום וכו', אינם נותנים כלום. אדוני ראש הממשלה, אני רוצה לנחם אותך שגם בוויאטנם אינם נותנים כלום. זה כל כך מסובך וכל כך מוגבל, שאפילו האמריקנים עם הון תועפות שהם משקיעים בזה לא מגיעים לתוצאות טובות יותר.

ביחס לכל אמצעי השמירה - אני רוצה לומר, נותני המשכורות השונים לשומרים, המשטרה, הצבא וכו', הגיעו לכלל דעה שכאן דרוש תקציב נוסף ולכן הבאתי זאת לכאן. אני יודע שצריך להיות משא ומתן, שהוא בדרך כלל לא נעים ולא תמיד פרודוקטיבי, עם שר האוצר. אני מבקש שתהיה החלטה. אני מצטער ששר האוצר איננו כאן. זה לא ענין למשא ומתן, אלא להחלטה. אני אומר זאת, משום שאת הביצוע של הדבר צריך לעשות משרד המשטרה.

ישנה שאלה קצת עדינה. ההצעות שהבאתי לא היו לעבור בטנקים או במשהו אחר את הגבול. אמרתי שכאשר יש פעולה ותוך כדי רדיפה אחרי המחבלים יש חיפוי אש עליהם מהצד השני, אז אנחנו ננחית עליהם אש. ואז ראש הממשלה אמר, שאם מנחיתים עליהם אש שירגישו את תוצאותיה. זה מקובל. ההגבלה שהיתה היא ביחס לאווירונים. אני מציע שנשתמש באווירונים רק במקרה של הפגזה קשה על ישוב, אז מוכרחים לשחק את התותחים, אחרת מפקירים ישוב. אם תהיה הפגזה רצינית של ישוב, לא של פגז אחד, יש צורך להחליט על זה מיד במקום, וגם לא באישור שלי. במקרה של פגזים רבים על ישוב, המפקד במקום קורא לסיוע אוירי כדי לשחק את אותה יחידת התותחים שמפגיזה.

השר י. גלילי:

זה קיים הרבה זמן.

שר הבטחון מ. דיין:

זה קיים כל השנים.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני חושב שעכשיו זה בכל זאת זמן אחר. אני נגד זה שנקבל עכשיו החלטה זו. איני מתאר לעצמי שלירדן יש יותר טנקים ויותר תותחים מאשר לנו. אם הם יתחילו בזה, צריך לשתק אותם באותם האמצעים.

שר הבטחון מ. דיין:

כאשר סוללת תותחים יורה אנחנו יכולים חצי יום לירות חזרה ולא לשתק. ואם היא בינתיים מפגיזה משק, אז האווירונים עולים עליה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

עד עכשיו אמרו שהמצב הטופוגרפי שם אינו מאפשר לשתק.

שר הבטחון מ. דיין:

זה לא שייך לטופוגרפיה. אי אפשר תמיד לראות בדיוק במי קולעים.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

כאשר יש החלטה כזאת שיפעילו אוירונים - אז יפעילו אוירונים.

שר הבטחון מ. דיין:

אני לא מבקש החלטה חדשה, זו החלטה שקיימת 20 שנה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני אומר שעכשיו המצב אחר. אני מציע שתהיה ישיבה בעוד שבועיים ונשוב לדון. לא נתחיל עכשיו בדברים כאלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

כל השנים קיים אצלנו הדבר הזה, שאם מפגיזים ישובים יש על זה תגובה מהרגע הראשון.

ההרגשה של כולנו, על כל פנים, של הרוב המכריע, שמאוד לא היינו רוצים להגיע למצב כזה בשבועות הקרובים. אבל אם מגיע לכך...

שר המשטרה א. ששון:

מסמיכים את ראש הממשלה ושר הבטחון...

שר הבטחון מ. דיין:

לא, המפקד המקומי מבקש סיוע אוירי. יושב כאן הרמטכ"ל והוא שומע את רוח הדברים, ברגע שמפגיזים ישוב עם 100 - 50 פגזים, איפה ילכו לחפש את ראש הממשלה ושר הבטחון? הוראה זו קיימת כל השנים במצב של מתיחות.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני מציע בעוד שבועיים לדון בזה.

השר מ. בגין:

נדון בזה, אבל ההוראה נשארת בתוקפה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

שר הבטחון דיבר איתי ביום ששי ואמרנו שנביא זאת לאישור. בינתיים קרה מה שקרה. מדובר על הפגזת ישובים.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

יש טנקים ודברים אחרים, למה להתחיל באירונים.

זה 4 ק"מ.

הרמטכ"ל י. רבין:

בקו אירי, בשביל תותחים, זה לא 4 ק"מ. יכולים להפגז מבלי לקלוע בשום מטרה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הרמטכ"ל יושב פה ושומע את רוח הדברים. כולנו אמרנו שיש לנו ענין בתקופה הקרובה לא להסתכן, כמובן עד גבול מסויים.

השר י. ספיר:

כדי למנוע אי הבנה, הכוונה רק לשחק סוללה של תותחים, לא להגיע לכפרים.

השר י. גלילי:

לא מדובר על פעולת תגמול, אלא על שיתוק האש כאשר מפגיזים ישוב. ההבחנה נכונה. שר הבטחון דיבר על זה בבהירות (השר י.ש. שפירא: במידה שפוגעים בישוב).

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני מבקש להצביע.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מהנסיון שיש לנו, אנחנו יודעים שלא כל כך בקלות משתקים סוללה מהאוויר, במידה והיא מתחפרת היטב. המסקנה היא, איננו רוצים שירשם לחובנו שהרסנו כפרים, בתים ואנשים בתוך הכתים. אבל אם אין מנוס, ואם מפגיזים ישוב עם 100 - 50 פגזים, כלומר, עלולים להרוס ישוב, אז צריך להגיב בדרך שתשתיק את הסוללה.

שר הבריאות י. ברזילי:

ברור על כל פנים, שאם מגיעים להפגזה גדולה כזאת של ישוב, זה המוצא היחידי כדי להחליץ. אבל זה לא אומר שאם מפגיזים 3-4 פגזים, עונים באווירונים.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

שר הבטחון אמר זאת.

שר הבריאות י. ברזילי:

לא שמעתי.

השר מ. בגין:

אני מסכים להגדרה שלך, ההערה מיותרת.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני יודע שיש רוב בעד זה, אני מצביע נגד זה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

האם יש תומכים בהתנגדות של השר ח. מ. שפירא?

ה צ ב ע ה: אין תומכים.

מ ת ל י ט י מ :

(א) לחזק את אמצעי השמירה ביושבים על ידי תוספת נשק למתיישבים, מתן רשות לצעירים להשתתף בשמירה, הוספת שומרים בשכר בעמק בית שאן והעלאת שכרם של שומרים אלה. (שאלת התקציב להוספת השומרים תסוכם עם שר האוצר).

(ב) במקרה של פתיחה באש מצד ירדן, ישיב צה"ל באש חזקה, בכלים הנראים לו מתאימים (לא כולל מטוסים), לפגיעה במטרות הגדה-המזרחית המשתתפות בהתקפה והסמוכות לאזור התקרית.

(ג) (נגד קול 1) חיל האוויר יופעל רק במקרה שיופגזו יושבים.

ב/18. סלילת כביש מעין גדי לפשחה

שר העבודה י. אלון:

המדובר בסלילת כביש לאורך החוף הצפוני-מערבי של ים המלח, מעין גדי עד קליה או עין פשחה. שם יש כביש שהירדנים סללו. המדובר בכביש לאורך כ-23-25 ק"מ, שיעלה כ-5 מליון ל"י. אינני מעלה כאן את הבחינה התקציבית, כי זה ימצא את פתרונו בשיתוף פעולה בין מערכת הבטחון ומע"צ, בהתחשב באספקת תעסוקה לתושבי הגדה, שמוכרחים לדאוג להם לפרנסה.

העניין נבדק עם הצבא וגם הוא ממליץ על זה, ואני קיבלתי על עצמי להביא זאת לכאן.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

כמה זמן זה יקח?

שר העבודה י. אלון:

תלוי אילו אמצעים ננקוט. בערך שנה. זו עבודה מענינת וחשובה, חשובה גם מבחינה כלכלית. ולדעתי, חשובה גם מבחינה בטחונית.

שר הבטחון מ. דיין:

אני מאוד בעד סלילת הכביש הזה, ומתוך הבירורים שהיו, יש לציין שזה אחד הפרוייקטים המתאימים ביותר לאספקת עבודה במצב הנוכחי של חוסר-תעסוקה מספקת, לא רק לערביי הגדה, אלא גם לערביי עזה, שנביא אותם משם, וזה נותן משקל מבחינת התעסוקה. היום, כמחצית מהעובדים מהגדה המערבית למזרחית אלה עם ערביי עזה.

לאחר שני נימוקים אלה בעד, אני רוצה לומר באופן ברור, מבחינה בטחונית אינני רואה חשיבות רבה לכביש זה, ומה שאמר כאן שר העבודה הוא מדוייק, זה נעשה בתיאום עם משרד העבודה, כאחד הפתרונות לענין התעסוקה לערבים של הגדה ולהעברת ערביי עזה. אבל אם באים ואומרים להקציב מתקציב הבטחון לכביש בטחוני, הייתי אומר שיש כבישים אחרים שיש להם עדיפות קודמת וזה יובא הנה.

שר העבודה י. אלון:

הערה נכונה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הייתי רוצה לדעת, כמה ימי עבודה יתנו 5 מליון

ל"י אלה?

שר העבודה י. אלון:

כאן תהיה הרבה עבודת ידיים, ככל שרק ניתן. נתנו הוראה שגם יעשו פיצוצים, ויעבדו בסלים ובקובות, כמו שעבדו בימי המנדט.

ראש הממשלה ל. אשכול:

פעם נאמר לי שבין עין-גדי לעין פשחה יש שטח אדמה שאפשר להקים שם ישוב, אם נרצה. עכשיו אמר לי שר החקלאות שזה לא כך. אני מניח שיש תקציב, כי אם אומרים שזה יצור הרבה ימי עבודה, יש בזה משהו.

שר העבודה י. אלון:

עוד אין לי פירוט, אני ביקשתי שיכינו אותו, זה המון עבודה. עיקר העבודה שאנחנו מספקים עכשיו בגדה זה תיקון כבישים בשיטות מנדטוריות, הכל נעשה בידיים, במקושים, בסלים ובמריצות, פרט למכבש. יש כאן הרבה מאוד עבודה.

מבחינה תחבורתית זה מקצר את הדרך מירושלים לעין גדי ולסדום במידה ניכרת. זו תוספת ציר תנועה חשוב מהצפון לאילת דרך בקעת הירדן, ומבחינת התיירות, דבר זה לא יסולא בפז ואינני רואה סיבה מדוע לא לעשות זאת. זה דבר מיוחד ובלתי רגיל ביחס למדבר יהודה. גם אני לא חושב שיש משבצת התיישבותית ליד עין-גדי, אבל בצפון ים המלח יש שתי משבצות, אינני קושר בין הדברים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

גם זה תלוי בכל זאת מה יהיה עם יהוד השומרון,

חברון וכו'.

שר הבריאות י. ברזילי:

אילו היו מביאים הצעה שקשורה בצרכי הבטחון, קשר בין מחנה צבאי אחד למחנה אחר, הייתי תומך בזה. אינני יודע לאיזה מטרות ישמש הכביש הזה, אם זה למטרות של עתיד ההתיישבות זה שוב שייך לבעיה יסודית: מה יהיה גורל האזור הזה כולו. אם זה רק ענין של המצאת עבודה למובטלים, ואתה לוקח בחשבון שדבר זה יכול גם להיות נימוק למשהו אחר באותו שטח, אני אשתומם על כך.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אבל למחוסרי העבודה בשטח ההוא צריך לדאוג?

שר הבריאות י. ברזילי:

אולי יש כבישים בעלי עדיפות קודמת. שר הבטחון

אמר שיש כבישים כאלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

שר הבטחון אמר שיש לו תכנית, אבל אין לו כסף.

שר הבריאות י. ברזילי:

אינני מניח לא זה ולא בזה ברגע זה, אני משאיר זאת פתוח. אם זה ענין של הספקת עבודה, ולא חשוב אם אחר כך זה ילקח מאתנו, זה דבר אחר.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני תומך בהצעה ואני מתפלא על השר ברזילי, מה יכול להיות יותר מבצע של שלום מאשר סלילת כביש? אנחנו רוצים לפתח אזור זה של ים המלח, ודבר זה יתן דחיפה לפיתוח האזור הזה. לא יכולה להיות שום התנגדות לדבר זה.

שר העבודה י. אלון:

נניח שצריך להחזיר את השטח הזה, לא נוכל לנסוע

בכביש הזה?

ראש הממשלה ל. אשכול:

זו נקודת השקפה של מריבה עם מישהו, התשובה כאן

היא תעסוקה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

שאלתי על כך את שר החוץ, הוא אמר שזה רעיון

נפלא.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני מבין שזה ענין של כמה מליונים, האם באתם בדברים עם שר האוצר? ישנה ועדה מיוחדת לעניני הגדה ויש לה תקציב, והיא צריכה להקציב את הכספים. איך אפשר לבוא ולהחליט, ולהגיד שיהיה כסף?

שר העבודה י. אלון:

אני מעלה זאת כאן רק מבחינה מדינית. אנחנו עוד נדבר עם שר האוצר על הצד התקציבי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מבקש את שר האוצר לבדוק את הענין.

השר י. ספיר:

אם זו בעיה מדינית, אין לי מה לומר, אני בעד זה. אבל מבחינה מעשית, לא הייתי רוצה שנשלח את עצמנו, המדובר איננו בסלילת כביש מצופה אספלט, כי אז זה סכום אחר. מה שהבינתי משר העבודה בזמנו הוא, שרוצים לעשות את עצם סלילת הדרך. זה חלק לא יותר גדול מעבודה בכללותה.

יש כמה וכמה תעסוקות, וביניהן גם חלק מאותם הכבישים ששר הבטחון הזכיר כאן. אני מציע שפה יהיה אישור הענין מבחינה מדינית, וזה יכנס בתוך החשבון גם מבחינת העדיפות של התעסוקה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נדמה לי שאין מתנגדים.

שר הבריאות י. ברזילי:

מבחינה מדינית, אני דווקא מתנגד לזה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מר לוריא מציע, ובצדק, שהדבר יעשה ללא כל פירסום, זה לא ענין מדיני, כי אם תעסוקה לאנשי המקום. רוצים שיהיה שם נתיב, עד שנגיע לאספלט יש עוד הרבה זמן.

אני אומר לשר האוצר מה שסוכם כאן, כי הוא צריך לבדוק. איננו מחליטים כאן על התקציב, אי אפשר לשלול משר האוצר לבוא ולשאול מנין לקחת את הסכום הדרוש.

שר העבודה י. אלון:

אחם לא מחליטים כאן על הצד התקציבי, אלא על הצד המדיני, תשאירו לי להאבק עם שר האוצר.

השר י. גלילי:

נדמה לי ששר האוצר יהיה מאושר לתת לזה דמי קדימה

בגלל הצד המדיני דווקא.

מ ח ל י ט י ם :

לאשר סלילת כביש מעין-גדי לפשחה לאורך של כ-28 ק"מ על חוף ים המלח.
החלטה זו אינה מהווה אישור תקציבי ובנושא זה יבוא שר העבודה בדברים עם שר
האוצר.

הישיבה ננעלת